

Ett företagsperspektiv på kvalitetssäkrad hållbarhetsredovisning

Vilka motiv kan finnas till ett bestyrkande

2009-05-29

Författare:

Sanne Jotorp

Linnéa Olsson

Handledare: Ann-Sofi Paul

Förord

Uppsatsarbetet som har gjorts våren 2009 vid Mälardalens Högskola har varit mycket givande och det studerade området har varit intressant att fördjupa sig i. Under uppsatsens gång har utmaningar funnits som har gjort att vi har fått använda vår förmåga att tänka i olika banor och utveckla en problemlösningsförmåga. Det har framförallt varit givande att via intervjuer möta företagsrepresentanter som har stor kunskap om och insikt i det undersökta området. Sammantaget kan sägas att uppsatsprocessen har gett oss nya erfarenheter och verktyg inför framtiden och arbetslivet.

Vi vill rikta ett stort Tack till våra respondenter, Lina Andersson på KPMG, Ella Truman på Alltransport i Östergötland AB, Rosman Jahja på Trelleborg AB och Sara Vikman på Sveaskog AB. Utan er hjälp hade den här uppsatsen inte varit möjlig att genomföra. Vi vill också rikta ett stort Tack till vår handledare Ann-Sofi Paul som har väglett oss under uppsatsens gång och opponenterna för deras värdefulla synpunkter.

Västerås, våren 2009

Sanne Jotorp & Linnéa Olsson

Sammanfattning

Datum: 2009-05-29

Författare: Sanne Jotorp, sjp07001@student.mdh.se

Linnéa Olsson, lon08004@student.mdh.se

Handledare: Ann-Sofi Paul

Titel: Ett företagsperspektiv på bestyrkt hållbarhetsredovisning – Vilka motiv kan finnas till ett bestyrkande

Nivå: Kandidatuppsats i ekonomistyrning

Syfte: Syftet med undersökningen är att utifrån ett företagsperspektiv beskriva vilka motiv som kan tänkas finnas till ett bestyrkande. Ambitionen är att försöka förstå vad ett bestyrkande kan innebära för företagets interna hållbarhetsarbete och för förhållandet till interna och externa intressenterna.

Metod: Undersökningen har formen av en förstudie och en kvalitativ undersökningsmetodik har tillämpats. Till grund för den teoretiska referensramen ligger en litteraturstudie. Empirin grundar sig på semistrukturerade intervjuer som har genomförts med ett urval av företag. I analysen fångas en helhetsbild av de samband och mönster som kan utläsas ur insamlade data.

Slutsats: De tendenser som kan skönjas i undersökningen visar att legitimitet för företagets handlingar kan stärkas i förhållande till både interna och externa intressenter. De motiv till ett bestyrkande som tydligast kan urskiljas är dels att hållbarhetsrapporteringen och det interna hållbarhetsarbetet kan säkerställas och effektiviseras. Dessutom kan de interna intressenternas förståelse för hållbarhetsfrågor öka och transparensen gentemot externa intressenter öka.

Nyckelord: Hållbarhet, hållbarhetsredovisning, bestyrkande, legitimitet, intressenter.

Abstract

Date: 2009-05-29

Authors: Sanne Jotorp, sjp07001@student.mdh.se

Linnéa Olsson, lon08004@student.mdh.se

Tutor: Ann-Sofi Paul

Title: A Corporate Perspective on Assurance of Sustainability Reporting – What kind of motives might there be for an assurance

Level: Bachelor Thesis in Management Accounting

Purpose: The purpose of the essay is to describe, from a corporate perspective, what kind of motives there might be for an assurance. The ambition is to try to understand what an assurance can mean for the internal corporate sustainability work and the corporate relationship to internal and external stakeholders.

Method: The essay has the form of a preliminary study and a qualitative study method has been used. A scholarly literature study forms the base of the theoretical reference frame. Semistructured interviews have been made with a sample of corporations to form the base of the empirical material. In the analysis the connections and the patterns that can be interpreted has been captured to give a general picture.

Conclusion: The tendencies that can be discerned shows that legitimacy for the actions of a corporation can be strengthened in the relationship to both internal and external stakeholders. The motives for an assurance that most clearly can be discerned are partly that the internal sustainability reporting and internal sustainability work can be ensured and made more effective. Furthermore the internal stakeholders understanding of sustainability questions can increase and the transparency towards external stakeholders can increase.

Keywords: Sustainability, sustainability reporting, assurance, legitimacy, stakeholders.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemdiskussion.....	2
1.1.2 Problemformulering	3
1.1.3 Syfte	3
1.1.4 Målgrupp	3
2. Metod.....	4
2.1 Metodintroduktion.....	4
2.2 Litteraturstudie	4
2.2.1 Källkritik	5
2.3 Kvalitativ förstudie.....	5
2.3.1 Kvalitativa intervjuer.....	6
2.3.2 Urval av respondenter	7
2.4 Validitet.....	8
2.5 Reliabilitet	8
2.6 Tillvägagångssätt vid analys	9
2.7 Etik i undersökningsarbetet	9
3. Bakgrund	10
3.1 Hållbar utveckling	10
3.2 Hållbarhetsredovisning.....	11
3.2.1 Kort historisk tillbakablick.....	11
3.2.2 Hållbarhetsredovisning idag.....	12
3.2.3 GRIs riktlinjer för hållbarhetsredovisning.....	13
3.3 Bestyrkande av hållbarhetsredovisningar.....	14
3.3.1 Revisionsprocessen vid ett bestyrkande	15
4. Teori	17
4.1 Intressentteorin	17
4.2 Legitimitetsteorin	19
4.3 Modell	20
5. Empiri.....	22
5.1 Presentation av KPMG.....	22
5.1.1 Intervju med Lina Andersson	22
5.2 Presentation av Alltransport i Östergötland AB	25

5.2.1 Intervju med Ella Truman	25
5.3 Presentation av Trelleborg AB	28
5.3.1 Intervju med Rosman Jahja	28
5.4 Presentation av Sveaskog AB.....	30
5.4.1 Intervju med Sara Vikman.....	30
6. Analys.....	34
6.1 Vad och vilka kan påverka ett företags val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?	34
6.2 Vilka interna och externa effekter kan ett bestyrkande ge?.....	35
6.3 Ett strategiskt beslut eller en institutionell anpassning?.....	38
6.4 Analys kopplad till egenkomponerad modell.....	39
7. Slutsats.....	40
7.1 Vilka motiv kan finnas för ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?.....	41
8. Diskussion	44
8.1 Förslag till framtida forskning.....	45
Källförteckning.....	47
Böcker	47
Elektroniska artiklar	48
Elektroniska källor	49
Utgivna dokument	50
Muntliga källor	51
Bilaga 1 Frågor till specialistrevisor.....	52
Bilaga 2 Frågor till företagen	53

Figurförteckning

Figur 1: De tre beståndsdelarna som inryms i begreppet hållbar utveckling	10
Figur 2: Den utbyggda intressentmodellen.....	18
Figur 3: Intressent- och legitimitetsteorin kopplade till ett bestyrkande	21
Figur 4: Analysen tillämpad på egenkomponerad modell.....	39

Definitioner

Bestyrkande: En granskning av ett företags hållbarhetsredovisning som utförs av tredje part. Den tredje parten är en revisor som är kunnig inom området.

Föreningen Auktoriserade Revisorer och Svenska Revisorssamfundet (FAR SRS): Revisorsorganisation i Sverige som tar fram riktlinjer och redovisningsprinciper.

Hållbarhet: Utveckling som möter dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter att möta sina behov

Hållbarhetsarbete: Ett företags arbete med social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Hållbarhetsredovisning: En skriftlig rapport som redovisar resultatet av ett företags arbete med hållbarhetsfrågor.

Intressent: En grupp eller individ som kan påverka eller påverkas av en organisations eftersträvade mål.

International Organization for Standardization (ISO): En organisation som ger ut standards för kvalitetssäkring, bland annat med inriktning mot miljöledningssystem. (Ammenberg, 2004 ss. 156-157)

Kvalitetssäkrad hållbarhetsredovisning: En hållbarhetsredovisning som har granskats av tredje part. Begreppet används synonymt med begreppet ”Bestyrkt hållbarhetsredovisning”.

Legitimitet: Uppnås då en organisations handlingar anses önskvärda, korrekta eller lämpliga av det sociala nätverk, med dess normer och värderingar, inom vilket organisationen verkar.

RevR 6: Standard framtagen av FAR SRS för oberoende granskning av hållbarhetsredovisningar.

The Global Reporting Initiative (GRI): Ett globalt initiativ som syftar till att belysa frågor rörande hållbar utveckling och att skapa internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning.

The G3 Guidelines: GRIs senast framtagna riktlinjer som är tänkta att fungera som ett underlag för hållbarhetsredovisning.

Transparens: Transparens innebär att ett företag öppet förmedlar information om sin verksamhet och sitt agerande till intressenterna.

1. Inledning

I inledningskapitlet ges först en kort introduktion till ämnet hållbarhetsredovisning och bestyrkt hållbarhetsredovisning. Sedan förs en problemdiskussion som leder fram till undersökningens problemformulering och syfte.

År 1987 utformade FN-organet World Commission on Environment and Development, ledd av den norska politikern Gro Harlem Brundtland, rapporten "Our Common Future". Rapporten var avsedd att vara en agenda för global hållbarhetsutveckling och får anses vara en milstolpe inom området. I rapporten lades grunden för begreppet hållbar utveckling vilket definieras som "Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs". (UN, Our common future, 1987) För att uppnå en bra hållbar utveckling kan företag arbeta med miljöfrågor, ekonomiska frågor och sociala frågor. Att arbeta med miljöfrågor innebär att bevara jordens fysiska resurser inför framtiden. Genom att tänka långsiktigt, utveckla nya miljövänliga produkter och verka i ett accepterat företagsklimat kan ekonomisk hållbarhet uppnås. Under det senaste decenniet har frågor som berör sociala förhållanden och mänskliga orättvisor uppmärksammas alltmer. (Crane & Matten, 2007 ss. 23-28) De tre hållbarhetsområdena utgör viktiga beståndsdelar var och en för sig och en bra hållbar utveckling kan uppnås om de ses som en helhet (Ammenberg, 2004 s. 41).

Det ökade samhällsintresset för hållbarhetsfrågor märks genom att intressenter såsom, media, stat, investerare och intresseorganisationer med flera efterfrågar ett aktivt ställningstagande från företagens sida (Kolk, 2003). För att tillgodose intressenternas behov av hållbarhetsinformation kan svenska företag välja att publicera någon form av hållbarhetsredovisning. Det är en redovisning som mäter och visar hur företagen arbetar med ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor. (Löhman & Steinholtz, 2003 ss. 176-177) Enligt en undersökning gjord av Öhrlings PricewaterhouseCoopers var det år 2007 fyra av fem av de större svenska bolagen som redovisade någon form av hållbarhetsinformation (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008). För att underlätta framtagandet av hållbarhetsredovisningar och för att öka jämförbarheten har olika internationella redovisningsriktlinjer tagits fram. Vid framtagandet av en hållbarhetsredovisning bör

företagen interagera på ett öppet sätt med sina intressenter för att skapa trovärdighet för den redovisade informationen (Piechocki, 2004).

För att ytterligare öka trovärdigheten i hållbarhetsredovisningen kan företag välja att få den bestyrkt, det vill säga granskad av tredje part. Granskningsförfarandet kan liknas vid det som sker vid en granskning av traditionell finansiell information. En revisor kontrollerar att utvalda aspekter av hållbarhetsarbetet är mätt och redovisat på rätt sätt och att redovisningen sker enligt valda riktlinjer. (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 135-136) Det är en ny företeelse i Sverige att bestyrka sin hållbarhetsredovisning och det är bara ett fåtal svenska företag som genomgår en granskning (Halling, 2007). Enligt undersökningen utförd av Öhrlings PricewaterhouseCoopers var det år 2007 40 svenska bolag som publicerade en särskild hållbarhetsredovisning och av dessa var det 13 bolag som valde att bestyrka redovisningen (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008). Då det endast är ett fåtal företag som bestyrker sin hållbarhetsredovisning blir det intressant att undersöka vilka effekter ett företag kan tänkas uppleva som en följd av ett bestyrkande.

1.1 Problemdiskussion

Hållbarhetsredovisning är ett fenomen som kan sägas ligga rätt i tiden och har fått alltmer uppmärksamhet hos forskare, företag och media med flera. Det är ett relativt nytt och utforskat ämne som än så länge är under utveckling. Det faktum att hållbarhetsredovisning är frivilligt gör problematiken större och än mer angelägen att undersöka. Standardiseringen inom området har inte kommit lika långt som inom finansiell redovisning. Det råder oenighet om vilken nytta en hållbarhetsredovisning kan tillföra företagens intressenter och hur den ska utformas på bästa sätt. Det är också oklart vem som har användning av den här informationen och på vilket vis. Det har med åren vuxit fram riktlinjer och rekommendationer som ska underlätta hållbarhetsredovisningen. En rekommendation som ett fåtal företag i Sverige tillämpar är att få sin hållbarhetsredovisning bestyrkt och därmed kvalitetssäkrad av en revisor. Vid en litteraturgenomgång har en problematik uppmärksamats gällande nyttan av ett bestyrkande. Tidigare forskning och litteratur berör ämnet men fokuserar till största delen på svårigheter vid revision av hållbarhetsredovisningar. Få är det som berör varför ett företag väljer att kvalitetssäkra sin hållbarhetsredovisning och vad en sådan kvalitetssäkring kan innebära. Det diskuteras i mer spekulativa ordalag om tänkbara anledningar. För att undersökningen ska bli hanterlig har en viss avgränsning valts. Det här fenomenet skulle vara

intressant att diskutera i ett bredare, internationellt perspektiv dock har undersökningen avgränsats till att undersöka bestyrkande av hållbarhetsredovisningar i svenska företag. En naturlig avgränsning uppstår också i och med att det i de flesta fall är större svenska företag såsom SJ AB, Posten AB, Sandvik AB och SAS AB som väljer att få sina redovisningar bestyrkta. Det är framförallt större börsnoterade företag som hållbarhetsredovisar. I Sverige tycks det självklart att få sin finansiella redovisning granskad av tredje part, men varför är det så få företag som väljer att få sin hållbarhetsredovisning granskad och kvalitetssäkrad? Ligger svårigheten i att urskilja vad ett bestyrkande kan innebära, mervärde eller merkostnad?

1.1.2 Problemformulering

Utifrån resonemanget i problemdiskussionen ställs huvudfrågan

- Vilka motiv kan finnas för ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?

För att svara på den frågan ställs delfrågorna

- Vad och vilka kan påverka ett företags val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?
- Vilka interna och externa effekter kan ett bestyrkande ge?

1.1.3 Syfte

Syftet med undersökningen är att utifrån ett företagsperspektiv beskriva vilka motiv som kan tänkas finnas till ett bestyrkande. Ambitionen är att försöka förstå vad ett bestyrkande kan innebära för företagets interna hållbarhetsarbete och för förhållandet till interna och externa intressenter.

1.1.4 Målgrupp

Flertalet företag i Sverige producerar någon form av hållbarhetsredovisning men endast ett fåtal ber en tredje part att kvalitetssäkra den. Undersökningen vänder sig till svenska företag som eventuellt överväger att kvalitetssäkra sin hållbarhetsredovisning men inte kan se tydligt vad en sådan handling skulle innebära för företaget. Framförallt bör de företag, oavsett storlek, som redan publicerar någon form av hållbarhetsredovisning ha nytta av undersökningen. Genom att peka på faktorer som har påverkat andra företags val att få sin hållbarhetsredovisning bestyrkt och vilka effekter bestyrkandet har gett, kan företagen få ytterligare ett argument till att välja, eller att avstå från att få sin hållbarhetsredovisning bestyrkt.

2. Metod

I metodkapitlet redogörs för undersökningens tillvägagångssätt. Det presenteras vilken typ av undersökning som har genomförts och det motiveras varför den valda metoden är relevant för den här undersökningen. En diskussion förs kring litteraturinsamling, det kvalitativa tillvägagångssättet, urval och undersökningens trovärdighet och tillförlitlighet.

2.1 Metodintroduktion

Metodkapitlet är tänkt att öka läsarens förståelse för hur undersökningen har gått till och hur information har insamlats. Det ger läsaren en möjlighet att bedöma undersökningens pålitlighet och relevans. Det ger också någon annan möjlighet att genomföra samma undersökning under identiska förhållanden. (Backman, 2008 s. 41) Metodkapitlet syftar således till att göra det möjligt för läsaren att evaluera och replikera undersökningen.

I undersökningen ska tänkbara motiv till att välja ett bestyrkande beskrivas. För att kunna besvara och behandla frågeställningen krävs en djupare förståelse för vad ett bestyrkande innebär. I Sverige är det en så pass ny företeelse för företagen att bestyrka sina hållbarhetsredovisningar och det är endast få företag som gör det. Det blir därför inte lika intressant att försöka göra en omfattande generalisering av de motiv som ligger bakom ett bestyrkande. Undersökningens angreppssätt blir att söka en djupare förståelse för och beskriva vilka faktorer som har påverkat de undersökta företagen till ett bestyrkande och vilka effekter bestyrkandet har gett. En kvalitativ undersökningsmetodik lämpar sig således bra för att besvara frågeställningen. Undersökningen tar sin utgångspunkt i redan befintliga teorier vilka ligger till grund för den fortsatta empiriska insamlingen.

2.2 Litteraturstudie

Litteraturstudien hade en bred utgångspunkt där information rörande många olika delar av hållbarhetsområdet samlades in för att slutligen kunna finna ett lämpligt problemområde och frågeställning. Både elektroniska och tryckta källor genomsöktes för att finna sekundärdata. Vetenskapliga artiklar, tidningsartiklar, utgivna dokument, böcker och uttalanden insamlades

med hjälp av databaser och sökmotorer. Källor med olika syn på ämnet har granskats för att kunna ge en allsidig bild. Urval och evaluering av källorna skedde kontinuerligt och på så sätt förkastades irrelevant material och relevant material gav nya uppslag. En bra bild av kunskapsläget inom hållbarhetsområdet kunde slutligen urskiljas och utifrån den kunde frågeställningen ta form och en skriftlig bakgrund till ämnet kunde sammanställas. En ytterligare litteraturstudie gjordes därefter med syfte att undersöka aspekter av de valda teorierna, intressentteorin och legitimitetsteorin, och för att kunna identifiera viktiga begrepp inom teorierna. En egenkomponerad modell kunde sedan bildas utifrån teorierna.

2.2.1 Källkritik

Det finns olika hänsyn att ta vid val av källor. Källorna ska inte vara färgade av författarnas egna åsikter, de ska vara oberoende av varandra och de ska finnas ett tidssamband. (Nyberg, 2000 ss. 196-197) Vid urval av källor har samtliga kriterier beaktats. Hållbarhetsredovisning är ett aktuellt område som är under utveckling och det finns många starka röster som hörs i debatten. Därför var den största risken vid urvalet av källor att författarnas åsikter hade påverkat vinklingen på materialet. Genom att beakta författarnas bakgrund och kunskap inom området och ta hänsyn till vilka fakta de bygger sina resonemang på har risken för vinklade källor undvikits. Vetenskapliga artiklar och avhandlingar har använts i stor utsträckning vid litteraturinsamlingen och den typen av källor är väl underbyggda och får anses pålitliga. Ämnet som undersöks är aktuellt vilket också gör att de vetenskapliga artiklar och böcker som har skrivits inom ämnet faller inom en, för den här undersökningen, lämplig tidsram. Genom att studera en stor mängd litteratur har ett oberoende kunnat fastställas i de valda källorna då kärnan av informationen har återfunnits i flera publikationer.

2.3 Kvalitativ förstudie

Undersökningar som genomförs har en kvantitativ eller en kvalitativ metod beroende på syfte. Den kvalitativa metoden används när djupare förståelse för problemet eftersöks men det kan vara svårt att göra generaliseringar med hjälp av den metoden. (Björklund & Paulsson, 2007 s. 63) För den här undersökningen lämpade sig en kvalitativ metod då undersökningen syftar till att förstå aspekter av ett bestyrkande och beskriva motiv till ett bestyrkande. Då det är ett nytt och relativt outvecklat område som undersöks har undersökningen formen av en förstudie.

2.3.1 Kvalitativa intervjuer

Ett intervjuförfarande passade bra för att kunna besvara undersökningens frågeställning. Intervjuer öppnar upp för en djupare förståelse och ger också möjlighet att ställa följdfrågor. Vid en intervju kan respondenten bidra med sin kunskap och sina uppfattningar inom ett område. (Rosenqvist & Andrén, 2006 ss. 71-72) Undersökningens empiri kom därför att bygga på primärdata i form av intervjuer med representanter från tre svenska företag och en representant från en revisionsbyrå.

En semistrukturerad intervju är en kombination av en strukturerad och en ostrukturerad intervju. I den typen av intervju är de frågeområden som ska behandlas bestämda i förväg men det lämnas utrymme till följdfrågor och vidare diskussion. Det semistrukturerade intervjuförandet med en djupgående karaktär passade väl för undersökningen. En ostrukturerad intervju, även om den hade varit intressant, hade kunnat innebära en ohanterlig mängd information. Risken hade funnits att frågorna och svaren inte hade fokuserats och därmed blivit irrelevanta för att besvara frågeställningen. En strukturerad intervju skulle inte ha gett den djupare förståelse som eftersöks i undersökningen eftersom frågorna är slutna och inte ger utrymme till några följdfrågor. (Andersson, 1984 ss. 75-77) Inför intervjuerna sammanställdes två frågeformulär, ett till revisorn och ett till företagen, med liknande huvudfrågor vilka lämnade utrymme för vidare diskussion (Bilaga 1 & Bilaga 2). Respondenterna önskade ta del av frågorna innan intervjuerna ägde rum och därför skickades frågorna ut via mail några dagar i förväg. Frågeställningen, teorierna och företagens hållbarhetsredovisningar användes som underlag vid utformandet av frågeformulären för att ge frågorna ett relevant innehåll. De hållbarhetsredovisningar som användes var de som senast fanns publicerade vid undersökningens start. Intervjun med revisorn användes till viss del för att undersöka relevansen i frågorna och till att få nya uppslag och idéer inför företagsintervjuerna. Samtliga frågor bedömdes efter den inledande intervjun som relevanta och nya uppslag gavs till tänkbara följdfrågor. Revisorsintervjun bidrog till att belysa de olika frågeområdena. Även då intervjun till viss del användes för att undersöka relevansen i frågorna så är den inte underordnad de andra intervjuerna i undersökningen. Stor vikt har fästs vid samtliga intervjuer.

Vid en besöksintervju kan intervjuaren påverka respondentens inställning och svar genom kroppsspråk, mimik och tonläge (Andersson, 1984 s. 170). På grund av det geografiska avståndet till respondenterna så genomfördes telefonintervjuer. Intervjuareffekten kunde på så sätt minimeras då det är tonläget som till störst del påverkar den intervjuade vid en

telefonintervju. För att kompensera för ett förlorat kroppsspråk lades extra vikt vid tydlig kommunikation. Det lades även vikt vid en ökad lyhördhet för nyanser i respondentens tonläge och svar. Vid intervjutillfället deltog tre personer; respondenten, intervjuaren, samt en person som agerade åhörare och förde anteckningar över de svar som gavs. Intervjuaren gavs då möjlighet att fokusera helt på respondentens svar och vara lyhörd för nyanser i svar och tonläge. Vid intervjuerna användes en högtalartelefon vilket gjorde att kommunikationen mellan intervjuare och respondent fungerade bra. En digital bandspelare användes för att spela in och lagra intervjuerna. Inspelningarna fungerade som ett bra stöd för minnet och för att senare kunna gå tillbaka och ta till vara på kärnan i intervjuerna. Samtliga intervjuer varade ungefär en halvtimme. Respondenterna fick ta del av de sammanställda intervjuerna för att kunna korrigera eventuella missuppfattningar eller för att förtydliga viss information.

2.3.2 Urval av respondenter

Frågeställningen ska besvaras framförallt med utgångspunkt i ett företagsperspektiv. Urvalsgruppen bestod av tio stycken företag som år 2007 eller 2008 bestyrkte sin hållbarhetsredovisning. Icke-slumpmässiga urval gjordes där tre företag valdes ut. Företagen valdes ut enligt en slags fruktbarhetsprincip. Det innebär att de utvalda personerna inom företagen har stor kunskap om och kan berätta mycket om ämnet för undersökningen (Rosenqvist & Andrén, 2006 s. 61). För att samla in relevanta empirisk data eftersöktes en bra sammansättning av företag som kunde bidra till att ge svar på frågeställningen (Trost 2005, s. 117).

De tre företag som valdes ut var Alltransport i Östergötland AB, Trelleborg AB och Sveaskog AB. Företagen är intressanta då de verkar inom olika branscher och har olika storlek. Alltransport i Östergötland AB är en icke-börsnoterad transportkoncern som bestyrkte sin hållbarhetsredovisning första gången år 2007 (Alltransport AB, n.d b). Trelleborg AB är en börsnoterad industrikoncern som bestyrkte sin hållbarhetsredovisning första gången år 2006 (Trelleborg AB, 2009b). Sveaskog AB är ett statligt skogsbolag som bestyrkte sin hållbarhetsredovisning första gången år 2008 (Sveaskog AB, n.d. c). Företagen kontaktades via telefon och stor vikt lades vid att hitta rätt intervjuperson, det vill säga den person som arbetar med hållbarhetsfrågor inom organisationen och har kunskap om processen kring ett bestyrkande. För att få en mångsidig bild var det också önskvärt med ett revisorsperspektiv i undersökningen. Inför revisorsintervjun gjordes ett icke-slumpmässigt urval där två av de största svenska revisionsbyråerna som arbetar med hållbarhetsrevision valdes ut. De

kontaktades via telefon och mail med förfrågan om de ville delta i en intervju. Revisionsfirman KPMG valde att delta i en intervju.

2.4 Validitet

Med validitet menas giltighet i undersökningen. Den valda utredningsmetoden ska bidra till att besvara det som undersökningen avser att besvara (Rosengren & Arvidsson, 2001 s. 70). Undersökningen har en kvalitativ undersökningsmetod och empirin grundar sig på primärdata i form av intervjusvar. Mätdefinitionerna utgörs av intervjufrågor vilka skapades primärt för undersökningen (Trost, 2005 s. 113). Utformningen av frågorna gjordes med hänsyn till frågeställningen och innehållet i de teoretiska begreppen. Frågorna har koncentrerats till att omfatta det som är relevant för undersökningen och ambitionen var att inte ställa för breda eller för smala frågor. (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006 s. 60) Syftet med undersökningen är att söka en djupare förståelse för vilka effekter ett bestyrkande kan ge och vilka motiv som kan finnas till ett bestyrkande. Syftet och det begränsade urvalet innebär att en generalisering inte blir lika aktuell. De tendenser som kan urskiljas ur resultatet blir det intressanta. (Rosengren & Arvidsson, 2001 s. 71)

2.5 Reliabilitet

Med reliabilitet menas att undersökningen ska vara trovärdig och tillförlitlig. Den mätmetod som används ska vara stabil och standardiserad. Mätmetoden, det vill säga intervjuförfarandet, var likadan vid samtliga intervjutillfällen och en och samma person agerade intervjuare. Eftersom en person intervjuade och en fungerade som åhörare kunde svaren tolkas och jämföras i efterhand. Risken att förhastade slutsatser drogs minskade och det var möjligt att utläsa olika nyanser i svaren. Om intervjuerna skulle genomföras med undersökningens respondenter i framtiden så är det inte säkert att likartade svar skulle erhållas. Respondenterna är noga utvalda för sin kunskap vilket borde öka replikerbarheten men omvärlden är föränderlig och det undersökta området är under utveckling vilket kan leda till en attitydförändring hos respondenterna. (Trost, 2005 ss. 111-112)

2.6 Tillvägagångssätt vid analys

Insamlade empiriska data redovisas i sin helhet i empiriavsnittet och har getts en tolkningsbar form. Analysen är kvalitativ och ambitionen har varit att fånga en helhetsbild genom att se samband och mönster i insamlade data. (Backman, 2008 ss. 31, 60-61) Två oberoende tolkningar har gjorts av data och tolkningarna har bestått i en indelning i, och en urskiljning av övergripande teman. De två tolkningarna har jämförts med varandra och visat sig vara överensstämmande. På så sätt har tolkningen utförts med noggrannhet och eftertänksamhet. (Nyberg, 2000 s. 111)

2.7 Etik i undersökningsarbetet

Etisk hänsyn har tagits under hela arbetets gång. Särskilt har detta beaktats i kontakten med respondenterna då öppenhet har varit viktigt. Information om intervjuernas upplägg samt undersökningens upplägg och syfte har förmedlats. Respondenterna har blivit tillfrågade om anonymitet är önskvärt. De har också blivit informerade om att undersökningen blir en offentlig handling och att de har full rätt att avböja att svara på frågor. Frågorna har skickats i förväg till respondenterna och de har blivit erbjudna att ta del av den färdiga undersökningen eller de delar som berör deras medverkan.

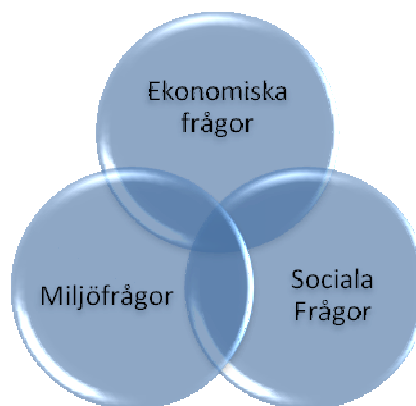
3. Bakgrund

I bakgrundskapitlet ges en bild över det undersökta området. En beskrivning ges till vad hållbar utveckling innebär och hur arbetet med hållbar utveckling har lett fram till att hållbarhetsredovisningar idag produceras. Det beskrivs också utförligt vad ett bestyrkande är och hur granskningsprocessen går till.

3.1 Hållbar utveckling

I vetenskapliga artiklar och hållbarhetslitteratur fokuseras det ofta på tre beståndsdelar för att förtydliga och förklara hur en hållbar utveckling är uppbyggd. De tre beståndsdelarna utgörs av miljömässiga, sociala och ekonomiska frågor. Beståndsdelarna utgör en helhet men beroende på verksamhet och företagsinriktning arbetar företag med de tre delarna i olika utsträckning. (Ammenberg, 2004 s. 41; Crane & Matten, 2007 s. 23)

Figur 1: De tre beståndsdelarna som inryms i begreppet hållbar utveckling.

Källa: Ammenberg, 2004, Figur 3:2, s. 42

Miljömässig hållbarhet: Inför framtiden är det viktigt att bevara fysiska och begränsade resurser som exempelvis olja, kol och stål. Genom att göra det så reduceras miljöpåverkan och en framtida ekonomisk tillväxt kan också säkras. (Crane & Matten, 2007 ss. 25-26; Nationalencyklopedin)

Ekonomisk hållbarhet: Idag är vi medvetna om att det finns begränsade resurser. Företag kan bidra till den hållbara utvecklingen genom att tänka långsiktigt och se till att det utvecklas och marknadsförs nya produkter. Det kan vara produkter som är miljövänliga sett ur ett

långsiktigt perspektiv eller produkter som framställs på ett ekonomiskt och miljöeffektivt sätt. För att ytterligare säkra den ekonomiska tillväxten är det av betydelse att företag verkar i ett företagsklimat utan korruption och bedrägligt beteende. (Crane & Matten, 2007 s. 26; Nationalencyklopedin)

Social hållbarhet: Att arbeta för social hållbarhet har tidigare inte varit lika prioriterat som att arbeta för miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Det är en fråga som har uppmärksammats allt mer under det senaste decenniet. Företag påverkar till stor del sociala förhållanden som till exempel arbetsförhållanden. Det råder stora sociala skillnader mellan olika delar av världen och företag kan bidra till social hållbarhet genom att se till att det råder rättvisa förhållanden inom sina verksamheter. (Crane & Matten, 2007 ss. 27-28; Nationalencyklopedin)

3.2 Hållbarhetsredovisning

3.2.1 Kort historisk tillbakablick

Grunden för hållbart arbete lades 1987 i och med att FN skapade en agenda för global hållbarhetsutveckling med rapporten "Our common future" (UN, Our Common Future, 1987). Fenomenet att upprätta en hållbarhetsredovisning är historiskt sett relativt nytt men har ökat i och med en större efterfrågan och förväntningar från samhälle och intressenter (Kolk, 2003). I Sverige har vissa branscher kommit längre i sitt arbete med hållbarhetsredovisning. Det är framförallt skogsindustrin, verkstadsindustrin och transportsektorn som med åren har kommit att ligga i framkant då de är verksamheter som traditionellt har haft en stark påverkan på miljön. (FAR SRS, ESRA report for Sweden, 2008) När hållbarhetsredovisningar först började publiceras i svenska företag var miljöaspekten den mest framträdande men idag redovisas även etiska och sociala frågor i lika stor utsträckning (Löhman & Steinholtz, 2008 s. 17). I en svensk avhandling från 1978 presenterar Gröjer och Stark en uppfattning om att resultaträkningen som ett effektivitetsmått inte är tillräckligt för att beskriva samtliga delar av företagets verksamheter och vad som påverkar intressenterna. De utvecklade en social redovisningsmodell för att kunna mäta även icke-finansiella resultatmått. Avhandlingen var den första i sitt slag i Sverige och fick stor uppmärksamhet. (Gröjer & Stark, 1978 ss. 15-17) Riktlinjer och policys med mera har under åren tagits fram för att underlätta företags hållbarhetsarbete. Utvecklingen har lett fram till att många intressenter efterfrågar en redovisning där det framgår vilka icke-finansiella aspekter som företag arbetar med och hur frågorna är integrerade i den dagliga verksamheten. Genom att upprätta en

hållbarhetsredovisning kan företag på ett lämpligt sätt förmedla sitt hållbarhetsarbete externt. (Kolk, 2003)

3.2.2 Hållbarhetsredovisning idag

En hållbarhetsredovisning är en skriftlig rapport som redovisar resultatet av ett företags arbete med hållbarhetsfrågor. De frågor som berörs är miljöfrågor, ekonomiska frågor och sociala frågor. I hållbarhetsredovisningar kan utläsas hur företag rent praktiskt arbetar med frågorna och vilket resultat arbetet har gett. (Löhman & Steinholtz, 2003 ss. 176-177) Hållbarhetsredovisningar kan publiceras på olika vis, som separata rapporter, som en avgränsad del av årsredovisningen eller som en del direkt i årsredovisningen (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008). Det är frivilligt för företag att upprätta en hållbarhetsredovisning och att bestyrka den (Halling, 2007). För de företag i Sverige som gör en omfattande hållbarhetsredovisning så berör hållbarhetsarbetet till största del den primära verksamheten (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 17-18). Ett företag kan formulera övergripande mål och strategier och de olika delarna av organisationen kan utifrån dem identifiera hur de kan bidra till det hållbara arbetet (Epstein, 2008 ss. 90-92).

De företag som bedriver verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9 kap 6§ Miljöbalken ska enligt ÅRL 6 kap 1§ 3 st. lämna upplysning om verksamhetens påverkan på den yttre miljön. Vissa icke-finansiella upplysningar är således lagstadgade. (Flening, 2003) Regeringen har beslutat att senast från och med det räkenskapsår som inleds den första januari 2008 är svenska statliga företag skyldiga att upprätta och publicera en hållbarhetsredovisning enligt GRIs riktlinjer. Det innebär också att redovisningen ska bestyrkas. (Näringsdepartementet, 2007) Öhrlings PricewaterhouseCoopers genomförde år 2008 en undersökning där de studerade i vilken utsträckning svenska bolag hållbarhetsredovisar. Större börsnoterade svenska bolag, 141 stycken, och samtliga bolag med statligt ägande, 52 stycken, studerades. Fyra av fem, 83 %, publicerade hållbarhetsinformation i en separat hållbarhetsredovisning eller i årsredovisningen. (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008)

Eftersom det är frivilligt att upprätta en hållbarhetsredovisning kan företag och intressenter ha svårt att veta vad som utgör en kvalitativ hållbarhetsredovisning och hur den ska användas. Det är en process där kunskapen och insikten om vad som kan sägas vara en kvalitativ redovisning ökar i och med att den icke-finansiella redovisningen ökar och debatteras. (Röster om transparens, 2008 ss. 27-28) I en intervju i tidningen Veckans Affärer belyser hållbarhetsrevisorn Lars-Olle Larsson det då han påpekar att ”dagens finansiella redovisning

bygger på fem hundra års samlad erfarenhet medan hållbarhetsredovisning bara utförts de senaste tio åren” (Sidea, 2008).

Vid framtagandet av en hållbarhetsredovisning framhålls vikten av att företag har en öppenhet, det vill säga att de är transparenta, gentemot sin omgivning. Transparens innebär att ett företag öppet förmedlar information om sin verksamhet och sitt agerande till intressenterna. (Röster om transparens, 2008 s. 69) Piechocki (2004) diskuterar transparens i sin artikel där han menar att de värderingar företagen står för och företagens agerande måste stämma överens med intressenternas förväntningar på företagens värderingar och agerande. Då kan företagen vinna stöd och trovärdighet. Därför är det av stor vikt att företagen vid framtagandet av sina hållbarhetsredovisningar interagerar med intressenterna. Hållbarhetsredovisningen kommunicerar sedan att intressenternas upplevda bild av företagen faktiskt stämmer. För att interaktionsprocessen ska fungera så bra som möjligt bör företagen ha ett öppet förhållningssätt gentemot intressenterna. (Piechocki, 2004) Det kan diskuteras om företagens värde ökar då de tar fram en hållbarhetsredovisning. En del företag tycker att det är onödigt och problematiskt medan andra ser en potential i att kunna skapa mervärde. (CSR-från risk till värde, 2008 ss. 25-26)

3.2.3 GRIs riktlinjer för hållbarhetsredovisning

Med tiden och på grund av ökad efterfrågan har vissa riktlinjer skapats som kan öka hållbarhetsredovisningarnas transparens och jämförbarhet. The Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för hur en hållbarhetsredovisning ska utformas har vunnit erkännande internationellt och är de som förespråkas av den svenska regeringen och FAR SRS. (Halling, 2007) Bland de företag som hållbarhetsredovisar i Sverige ökar användandet av GRIs riktlinjer (FAR SRS, ESRA report for Sweden, 2008).

Organisationen The Global Reporting Initiative är lokaliserad i Amsterdam och bildades 1997. Den består bland annat av representanter från företag, revisorsorganisationer och oberoende organisationer. Organisationen arbetar för att belysa frågor rörande hållbar utveckling och skapa globala riktlinjer för hållbarhetsredovisning. (The Global Reporting Initiative, n.d. a) De senaste riktlinjerna, The G3 Guidelines (G3), ska ligga till grund för företags hållbarhetsredovisningar och är tänkta att kunna användas av olika typer av företag oavsett vilken storlek de har och inom vilken bransch de verkar. Riktlinjerna är uppbyggda i två delar. Den ena delen ”Reporting Principles and Guidance” hjälper till att formulera innehåll och kvalitet i redovisningen samt avgöra omfattningen av den. Den andra delen ”Standard Disclosures” innehåller olika resultatindikatorer som används för att strukturera

upp innehållet. (The Global Reporting Initiative, n.d. b) GRIs riktlinjer har olika tillämpningsnivåer för företagen att välja mellan. De är rangordnade från A till C där A är högsta nivå och C är lägsta nivå. På B och C nivån uppges endast vissa hållbarhetsupplysningar. Ett företag som redovisar enligt nivå A måste ha med alla upplysningar som krävs enligt G3. (Larsson & Ljungdahl, 2008, ss. 108-109)

3.3 Bestyrkande av hållbarhetsredovisningar

Ett företag kan välja att bestyrka sin hållbarhetsredovisning och den granskas då av en oberoende tredje part, det vill säga av en revisor kunnig inom hållbarhetsområdet. Genom att hållbarhetsredovisningen genomgår en granskning där revisorn lämnar ett uttalande som säger att det inte har framkommit några oegentligheter blir redovisningen kvalitetssäkrad. (Halling, 2007)

I Sverige har det i takt med att antalet hållbarhetsredovisningar ökat också växt fram en gren inom revisorskåren med specialistkunskaper inom området. Revisorerna arbetar med att möta företags behov av att få sina hållbarhetsredovisningar bestyrkta. (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 20-21) Av de svenska företag som upprättar en frivillig hållbarhetsredovisning väljer endast ett fåtal att få sin redovisning bestyrkt. Enligt undersökningen som är utförd av Öhrlings PricewaterhouseCoopers år 2008, var det 40 svenska bolag som publicerade en hållbarhetsredovisning som en separat rapport eller som en avgränsad del av årsredovisningen. Av de 40 bolagen var det 13 stycken som bestyrkte den. (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008) I Sverige har det funnits en rådande uppfattning om att företag har ett gott miljöarbete och det kan vara en anledning till att det inte har varit lika viktigt att behöva redovisa eller kvalitetssäkra det arbetet (Halling, 2007).

I och med att kapitalmarknaden har blivit mer globaliserad ökar trycket på utökad svensk hållbarhetsredovisning. Etiska index och etiska investeringar blir allt vanligare och ställer idag krav på företagens hållbarhetsredovisning. (Halling, 2007) De företag som använder sig av GRIs riktlinjer rekommenderas att få redovisningen granskad av tredje part. Företagen har stort utrymme att själva välja omfattning och djup på granskningen. När hållbarhetsredovisningen har genomgått en revision markeras den valda tillämpningsnivån med ett + i redovisningen, exempelvis A+. Förutom det gör företagen en egendeclaration där de utvärderar om de lever upp till den valda tillämpningsnivån av riktlinjerna. Att

egendeklarationen stämmer kan sedan bekräftas av en revisor. (Larsson & Ljungdahl, 2008 s. 131)

Det finns olika tänkbara anledningar till varför företag väljer eller inte väljer att få sin hållbarhetsredovisning bestyrkt. Det kan vara en kostnadsfråga där nyttan av ett mervärde måste ställas i förhållande till priset. Det är fortfarande ett relativt outvecklat område och företag vill eventuellt avvakta omgivningens reaktioner på företagsledningen. Revisionsstandarderna inom det här området är inte lika utvecklade som inom det finansiella området vilket kan göra att företag hellre avstår. En annan tänkbar anledning är att företag kanske redan har miljöcertifiering av sina verksamheter och sina ledningssystem som de lever upp till och anser då att den fungerar som ett tillräckligt bestyrkande. Samtidigt kan ett bestyrkande leda till att företag blir uppmärksammade på brister i hållbarhetsarbetet och rapporteringen. (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 19-20, s. 155) Ett bestyrkande kan bidra till en ökad tilltro till och kvalitet i redovisningen vilket efterfrågas av företags intressenter. Å andra sidan efterfrågar inte alla intressenter ett bestyrkande och därmed kan ett bestyrkande kännas irrelevant. (CSR-från risk till värde, 2008 s. 36) Som framgår så kan det vara svårt att se vad ett bestyrkande kan tillföra företag, om det ses som ett mervärde eller enbart ett merarbete.

3.3.1 Revisionsprocessen vid ett bestyrkande

FAR SRS skapade den första nationella standarden i världen, RevR 6 "Oberoende granskning för separat frivillig hållbarhetsredovisning", för oberoende granskning av hållbarhetsredovisningar och det är den som används av svenska revisorer. Standarden har utvecklats för att stämma överens med internationell standard för granskning av hållbarhetsredovisningar. (FAR SRS, ESRA report for Sweden, 2008) Syftet med en oberoende granskning kan utläsas i RevR 6 "En oberoende granskning av information som presenteras i en frivillig separat hållbarhetsredovisning är ett bestyrkandeuppdrag vars syfte är att en granskare uttalar en slutsats om den redovisade informationen överensstämmer med de kriterier som hållbarhetsredovisningen har upprättats utifrån. Avsikten med den uttalade slutsatsen är att förbättra användarnas grad av tilltro till att den redovisade informationen i allt väsentligt är upprättad enligt de angivna kriterierna". (FAR SRS, RevR 6, 2008) RevR 6 "Oberoende granskning av separat frivillig hållbarhetsredovisning" kommer att ersättas i och med att det har kommit ut en ny rekommendation, RevR 6 "Bestyrkande av hållbarhetsredovisning". Rekommendationen ska börja tillämpas från och med redovisningsåret 2009. (Bäckström, 2009)

Det finns två nivåer av säkerhet som bestyrkandeuppdraget kan ge, hög men inte absolut säkerhet och begränsad säkerhet. I Sverige lämnas än så länge endast uttalanden med begränsad säkerhet och formuleras som ett negativt uttalande, det vill säga revisorn skriver i sin bestyrkanderapport att det inte har framkommit några omständigheter som tyder på oegentligheter. (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 133-134) I och med att den nya rekommendationen för RevR 6 kommer att börja tillämpas blir det möjligt för revisorerna att lämna bestyrkanden med hög men inte absolut säkerhet (Bäckström, 2009).

Revisionen av en hållbarhetsredovisning är uppbyggd i tre faser; planering, genomförande och rapportering. I planeringsfasen görs en riskanalys där lämplig avgränsning och inriktning för det fortsatta arbetet bestäms. En bedömning görs av de redovisningskriterier företaget använder sig av. I genomförandefasen granskas rapportsystem och interna kontrollmoment som företaget har för att mäta och framställa hållbarhetsdata. De framställda datauppgifterna kontrolleras. Granskningen sker ofta genom platsbesök och intervjuer med företaget och ibland med intressenter. I rapporteringsfasen framställs dels en intern rapport till företaget med förslag till förbättringar av hållbarhetsarbetet och redovisningen. Dels görs en officiell bestyrkanderapport som kan publiceras tillsammans med hållbarhetsredovisningen. (Larsson & Ljungdahl, 2008 ss. 132-136) Läsare som är intresserade av att läsa en hållbarhetsredovisning och se hur en bestyrkanderapport är uppställd kan i uppsatsens källförteckning finna länkar till Alltransport i Östergötland ABs, Trelleborg ABs och Sveaskog ABs hållbarhetsredovisning. Länkarna finns under rubriken Elektroniska källor.

Wallage (2000) skriver i sin artikel att det inte bara är rapporteringen och revisionen av ett företags hållbarhetsarbete som gör att det vinner trovärdighet. Det är också viktigt att revisorns syn på vilka kriterier som anses viktiga får stöd av företagets intressenter genom att det förs en dialog med dem. Det är också viktigt att komma ihåg att ett bestyrkande till en viss mån alltid kommer att vara en subjektiv bedömning av revisorn. O'Dwyer och Owen (2005) för ett resonemang där de menar att revisorns uppgift är att försäkra att företaget upprätthåller sina etiska åtaganden gentemot intressenterna. Det är därför viktigt att ifrågasätta revisorns oberoende då företagsledningen kan ha ett starkt inflytande över revisionsprocessen. Det ligger en fara i att ett bestyrkande av en hållbarhetsredovisning enbart blir en förstärkning av företagets märke och goda anseende och inte en sann bild som intressenterna kan förlita sig på.

4. Teori

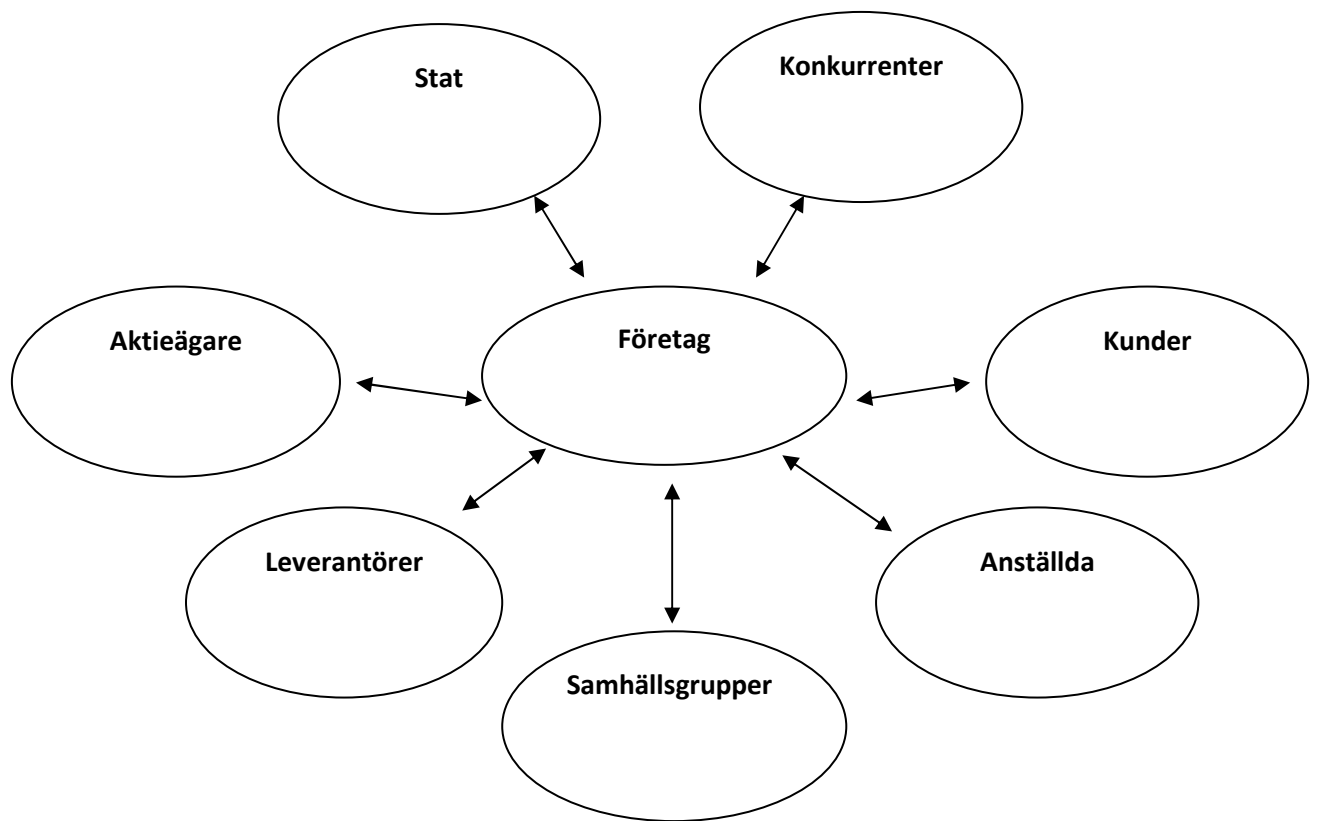
I teorikapitlet presenteras de teorier som ligger till grund för att besvara frågeställningen. Det redogörs för olika aspekter av intressentteorin och legitimitetsteorin. I slutet av kapitlet illustreras tankegången med en egenkomponerad modell som tydliggör sambandet mellan de två teorierna.

4.1 Intressentteorin

Det företag som vill vara framgångsrikt bör identifiera vilka personer och organisationer med flera som har ett intresse i företaget och dess verksamhet och vad intressenterna kräver. Det är intressenterna som möjliggör företagets existens och det är till stor del intressenterna som hjälper företaget att skapa en företagsinriktning. (Löhman & Steinholtz, 2003, s. 137) Freeman är den forskare som får anses vara en av de mest framstående inom intressentforskningen. Han gav under 1980-talet upphov till en idag mycket använd definition som ringar in vad en intressent är. Definitionen säger att "A stakeholder in an organization is...any group or individual who can affect, or is affected by, the achievement of the organization's objectives." (Crane & Matten, 2007 s. 57) Crane och Matten (2007, ss. 57-60) för ett resonemang kring intressentperspektivet där de menar att det inte bara är aktieägarna som företagen bör ta hänsyn till, en syn som tidigare var vanlig, utan företaget har ytterligare en mängd intressenter som de är ansvariga inför. Den klassiska intressentmodellen pekar på fyra olika intressenter, aktieägare, kunder, anställda och leverantörer. I den klassiska modellen är aktieägarna den mest dominanta gruppen och de andra tre grupperna är underordnade.

En utbyggd intressentmodell visar att företag har åtaganden gentemot ytterligare ett flertal intressenter förutom de ovan nämnda, de är stat, konkurrenter och diverse samhällsgrupper såsom media och frivilligorganisationer. I den utbyggda intressentmodellen är företag och intressenter dessutom beroende av varandra. (Crane & Matten, 2007, ss. 57-60) Den utbyggda intressentmodellen är den centrala för den här undersökningen.

Figur 2: Den utbyggda intressentmodellen.

Källa: Crane & Matten, 2007, Figur 2.3, s. 59

Aktieägare: Den här gruppen ansågs tidigare vara den mest inflytelserika gruppen men ses idag som en viktig intressent i mängden. Ägarna har en stor möjlighet att påverka företaget på årsstämman där de kan utöva inflytande i mer eller mindre utsträckning. De tillför och kontrollerar till stor del det kapital som flyter in i företaget och kan på så sätt påverka företaget i viss riktning. Därför ställs det krav på företagen att handla i ägarnas intressen. (Crane & Matten, 2007 ss. 250-258)

Anställda: De anställda har en viktig roll då humankapital utgör en betydelsefull resurs och kunskapsbas för många företag. De fungerar också som representanter gentemot andra intressenter. Vad ett företag presterar påverkar i hög grad de anställda och tvärtom och det gör på så sätt intressentgruppen inflytelserik. (Crane & Matten, 2007 s. 265)

Kunder: För att bedriva en framgångsrik verksamhet måste företaget göra sina kunder nöjda. Kunderna kräver att företaget i fråga ska erbjuda ett mervärde som gör att de inte vänder sig till konkurrerande företag. På så sätt kan de påverka företagets marknadsandelar och lönsamhet. (Crane & Matten, 2007 s. 313)

Leverantörer: Företag och leverantörer är gemensamt beroende av varandra för sin överlevnad och kan dra nytta av varandras framgångar. Därför kan den ene också ta skada av den andres agerande. (Crane & Matten, 2007 s. 359)

Konkurrenter: Ett företag och dess konkurrenter kan sägas vara gemensamt beroende av varandra. En konkurrent kan genom sitt agerande ändra övriga intressenters uppfattning om branschen. En konkurrent kan också ändra affärsförhållandena för övriga konkurrenter. (Crane & Matten, 2007 ss. 359-361)

Samhällsgrupper: De här grupperna har inga fysiska resurser som de kan bidra med eller ta tillbaka från företaget. Däremot fungerar de som representanter för övriga individuella intressenter genom att beakta deras önskemål och fungera som lobbyister. Alternativt kan en grupp verka för en icke-fysisk representant såsom miljön. (Crane & Matten, 2007 ss. 407-408)

Stat: Staten påverkar företagen med hjälp av lagar och regleringar och kan på så sätt både hindra och möjliggöra företagets verksamhet. Samtidigt är staten beroende av att det går bra för företagen. Staten har dels ett indirekt intresse i företagen via samhällsmedborgarna och dels ett direkt intresse. (Crane & Matten, 2007 ss. 458-461)

Ses intressentmodellen i ett ännu vidare perspektiv är intressenterna ordnade i ett komplext nätverk där företagets intressenter påverkar varandra och i sin tur har egna intressenter som påverkar varandra. Mängden intressenter varierar från företag till företag och från situation till situation. Flera företag kan ha gemensamma intressenter men de intressenterna kan i sin tur ha olika förväntningar på företagen i fråga. (Crane & Matten, 2007 s. 58)

4.2 Legitimitetsteorin

Att tillgodose intressenternas behov av miljö och etikinformation är nära förknippat med en vilja eller ett måste för företagen att skapa legitimitet för sina handlingar. Legitimitet ur ett samhälleligt perspektiv och ett företagsperspektiv har omfattande använts av forskare i olika studier för att förklara varför företag redovisar sitt miljö- och samhällsansvar. (Ljungdahl, 1999 ss. 45-47) Teorin är relevant för undersökningen då antagandet görs att ett bestyrkande är en legitimitetsskapande handling från företagets sida. Suchman (1995) använder sig i sin artikel av legitimitetsdefinitionen ”Legitimacy is a generalized perception or assumption that

the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions”. Legitimitet utgörs av ett samband mellan vad företaget gör och om det handlandet är socialt accepterat av intressenterna. Trots att enskilda personer inom intressentgruppen kan ha avvikande åsikter är det gruppens åsikter i stort som påverkar företaget. (Suchman, 1995) Ljungdahl (1999, ss. 45-46) skriver i sin avhandling att legitimitetsteorin är nära förknippad med intressentteorin då företagen tar fram olika strategier för att skapa legitimitet gentemot sina intressenter. Ljungdahl fortsätter sitt resonemang då han skriver att ”...legitimitet är något som bedöms och erhålls av utomstående, varmed den som tilldelar legitimiteten godkänner eller accepterar den legitimerades handlingar, målsättningar eller värderingar”. Det finns två huvudgrenar inom legitimitetsteorin, den strategiska grenen och den institutionella grenen. Den strategiska säger att företagen bör försöka skapa legitimitet hos hela det komplexa nätverket av intressenter. På så sätt behåller företaget de resurser som fås från de allra viktigaste intressenterna. Hanteras det på rätt sätt kan samhällslig legitimitet ses som en strategisk resurs för företagen att utnyttja och hantera. Det handlar både om att arbeta för att skapa legitimitet men också om att undvika att framstå som illegitim. De strategier som kan användas av företag är ofta av kommunikativ natur där målet är att övertala eller upplysa intressenter om att det arbete som utförs är legitimt. Legitimitet är själva resursen som företagen kan erhålla medan de handlingar som utförs för att skapa legitimitet är en del av en legitimeringsprocess. Dock är det viktigt att komma ihåg att legitimitet bygger på värderingar och normer och uppfattas därmed olika av olika intressenter. (Ljungdahl, 1999 ss. 45-46) Suchman (1995) redogör för den institutionella grenen, vilken innebär att alla delar av ett företag formas av omvärldens normer och värderingar och företagen är i stort sett tvungna att anpassa sig till dem. De legitima fördelar som kan vinnas genom anpassningen fungerar som en extra bonus och är inte ett styrmedel i sig.

4.3 Modell

Det finns ingen befintlig modell för att beskriva undersökningens problem. Därför har valet gjorts att utifrån tidigare etablerade teorier skapa en egen modell. Intressentteorin och legitimitetsteorin är nära förknippade med varandra och bidrar båda till att förklara varför ett företag upprättar en hållbarhetsredovisning med information om hur det hanterar miljöfrågor, ekonomiska frågor och sociala frågor. De förklarar också varför ett företag väljer att bestyrka

sin hållbarhetsredovisning. Ett led i att behålla intressenternas stöd är att förse dem med tillräcklig och konkret information om hur företaget arbetar med hållbar utveckling. Det handlar om att identifiera de viktigaste intressenterna och förse dem med information som de eftersöker eller att förse intressenterna med information som företaget vill förmedla för att skapa legitimitet. För att tydliggöra sambandet mellan intressentteorin och legitimitetsteorin illustreras tankegången med en modell.

Figur 3: Intressent- och legitimitetsteorin kopplade till ett bestyrkande.

Källa: Egen modell

I modellen antas att det finns ett antal faktorer som påverkar ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning, vilket visas i företagsrutan. Intressenterna, både interna och externa, ses som en påverkande faktor då de önskar få en insyn i företagets hållbarhetsarbete. Det råder ett ömsesidigt beroende mellan ett företag och flera av dess intressenter och därför finns det en vilja eller ett måste hos företaget att tillgodose intressenternas önskemål. Genom ett bestyrkande kan företaget på ett öppet sätt kommunicera till intressenterna hur hållbarhetsarbetet bedrivs. Intentionen med ett bestyrkande är att skapa legitimitet för företagets handlingar gentemot intressenterna. Det här förhållandet beskrivs med hjälp av de pilar som utgår från företagsrutan och vidare ner till intressentrutan. Intressenterna i sin tur tar del av bestyrkandet och kan utifrån det välja att acceptera företagets handlingar. Genom att handlingarna accepteras av intressenterna vinner företaget legitimitet. Intressenternas respons på bestyrkandet i kombination med revisorernas granskning ger interna och externa effekter hos företaget, vilket visas i företagsrutan. Det här förhållandet beskrivs av de pilar som utgår från intressentrutan och vidare upp till företagsrutan.

5. Empiri

I empirikapitlet redogörs för det empiriska material som har framkommit vid de genomförda intervjuerna. I anslutning till intervjuerna görs en kortare presentation av respektive företag och dess hållbarhetsarbete.

5.1 Presentation av KPMG

KPMG grundades 1923 och är idag en av Sveriges större revisionsbyråer. Byrån erbjuder tjänster inom skatt, revision och rådgivning (KPMG, 2009a). KPMG Sustainability Services är en specialavdelning inom byrån som bistår företag med rådgivning kring hållbarhetsfrågor. Bland annat kan företag få hjälp med utformning och granskning av sin hållbarhetsredovisning. Efter att hållbarhetsinformationen har granskats lämnas en bestyrkanderapport för publicering och en intern rapport till företagsledningen. De företag som tillämpar GRIs riktlinjer, G3, kan få hjälp med att bekräfta vilken nivå, A, B eller C som de redovisar enligt. (KPMG, 2009b)

5.1.1 Intervju med Lina Andersson

Lina Andersson arbetar som revisor och konsult på KPMG Sustainability Services och hon deltog i telefonintervjun som representant för byrån.

En av de viktigaste uppgifterna som Sustainability Services har är att granska innehållet i företags hållbarhetsredovisningar. Processen inleds med en riskanalys där KPMG tillsammans med företaget väljer ut vilka produktionsenheter i Sverige och i världen som anses viktiga och där platsbesök ska göras. "Audit trails" görs sedan där en rapporterad siffra följs till den ursprungliga källan. Det kan exempelvis vara en granskning av en faktura eller mätning där det kontrolleras hur den inhämtas, dokumenteras och sedan rapporteras vidare. På så sätt effektiviseras arbetet och möjliga manuella felaktigheter minimeras. Slutligen görs en konsoliderad granskning av insamlad data innan hållbarhetsredovisningen sammanställs i färdigt format.

Det varierar från företag till företag vem eller vilka som influerar valet att bestyrka hållbarhetsredovisningen. Initiativet kommer vanligen från företagsledningen. Externt är det framförallt ägare och investerare som finner det positivt med en bestyrkt redovisning. Lina

har i dialogen med ägare och investerare dock inte uppfattat ett bestyrkande som något nödvändigt då hållbarhetsredovisningen är en av flera källor där de hämtar information om företaget. När ägare och investerare ska utföra en värdering är ett viktigt kriterium för dem vilken slags hållbarhetsinformation som företaget har valt att frivilligt redovisa.

Ett bestyrkande signalerar att det som står i redovisningen är tillförlitligt. Det är ett externt bevis på att det är trovärdig information. Det signalerar också att företaget vågar få sin redovisning granskad. Det vill säga företaget anser att det har så pass bra processer för hanterandet av hållbarhetsinformation så att det är redo att granskas. En extern intressent som inte är insatt kan ha svårt att inse värdet av att ett företag är redo att granskas men Lina menar att det inte är självklart att alla företag som jobbar med hållbarhetsfrågor på ett systematiskt sätt är redo att bli granskade. Det beror på hur länge företagen har arbetat med frågorna och vilka rutiner och processer som finns.

Lina säger att de personer som arbetar med miljöfrågor och sociala frågor på ledningsnivå inom företagen är medvetna om och förstår värdet av granskningen. Deras förväntningar är överlag positiva inför bestyrkandet. Om det visar sig vid granskningen att hållbarhetsarbetet inte var lika bra som de trodde kan viss frustration uppstå inledningsvis. När KPMG möter företagen inför ett bestyrkande för första gången finns redan en förståelse för vikten av hållbarhetsfrågor och frågorna är en integrerad del av företaget. Företagen kan vara osäkra på vilket tilläggsarbete granskningen och bestyrkandeprocessen medför.

Vid de tillfällen då KPMG har mött medarbetarna på företagen för första gången har i vissa fall en granskningsovana uppmärksammats hos dem. Medarbetarna är framförallt ovana vid att dokumentera arbetet då det inte finns samma formalisering som för dokumentation av finansiell information. Inför granskningsprocessen hålls ett startmöte där relevanta medarbetare vid respektive produktionsenhet deltar. Lina framhåller vikten av att förklara för medarbetarna att granskningen inte kommer att genomföras för att medarbetarna av ledningen anses utgöra en risk. Granskningen görs för att deras arbete och rapportering faktiskt anses betydelsefull. En del medarbetare kan inledningsvis ha svårt att inse värdet som en granskning medför och vissa kan känna sig kritiska, oroliga och stressade inför granskningen. Efter att en dialog har förts och granskningen är färdig upplever Lina att en attitydförändring har skett och att de flesta medarbetare upplever granskningen som något positivt och lärorikt.

Lina säger att ett av de största värdena som kan fås som en följd av en granskning och ett bestyrkande upplevs internt. Hon säger att det förs en bra dialog under granskningsprocessen,

inte bara med ledningsgruppen utan också med de lokala medarbetarna. Granskningen och de dialoger som förs bidrar till en effektivisering av det interna arbetet. Medarbetarna får hjälp med att identifiera vilka förbättringsmöjligheter som finns i arbetet och att öka säkerheten i det. Granskningen visar också för medarbetarna att deras arbete är betydelsefullt och att arbetet utförs korrekt. En viktig del i granskningsprocessen är att föra en intressentdialog med ett urval av intressenter. Av de intressenter som KPMG intervjuar kan ägare, styrelsemedlemmar, investerare, medarbetare och olika samhällsgrupper nämnas. Dialogen ger företaget en bild av vilka frågor intressenterna vill att företaget ska arbeta med och hur de kan bli bättre på att kommunicera frågorna. KPMG har en direkt insyn i de företag som de har arbetat med i några år och där har en effektivisering, förbättring och större säkerhet i rapporteringen och dokumentationen uppmärksammats. En bra dokumentation bidrar till en förbättrad kontroll vilket i sin tur kan leda till kostnadsbesparingar.

Lina kan inte se några nackdelar med ett bestyrkande. Det är alltid relevant för företag att vara transparenta och kommunicera hur de arbetar med frågorna. Dock ska det alltid göras en avvägning av om företaget är redo för ett bestyrkande och om det är relevant. KPMG menar att företag som har en hållbarhetsredovisning och som känner sig redo för en granskning bör låta sin hållbarhetsredovisning granskas och tjäna på ett bestyrkande.

Än så länge lämnas bestyrkanden med begränsad säkerhet. Det pågår diskussioner inom FAR SRS specialistgrupp om att i framtiden kunna ge ett fullständigt bestyrkande på vissa delar av informationen, det vill säga ge ett positivt utlåtande. Diskussionen har väckts då vissa företag i Sverige anses ha en så pass bra redovisning och så pass bra processer så att det skulle vara möjligt att lämna ett fullständigt bestyrkande. Ett positivt utlåtande kan visa företagen internt att de är duktiga inom området och det ger företagen en möjlighet att kommunicera det externt.

Lina tror att hållbarhetsredovisningar och bestyrkta sådana absolut inte är någon trend utan att de har kommit för att stanna. Flertalet företag har arbetat med miljöfrågor sedan tidigt 70-tal och utvecklingen har inneburit att även den sociala dimensionen alltmer har beaktats. Skillnaden idag är att samhället har fått ökad kunskap om området och ställer därför krav på företagens hållbarhetsarbete men för många företag är det inte nytt att arbeta med hållbarhet. I Sverige har det mellan externa intressenter och företagen enligt tradition funnits ett ömsesidigt förtroende. På grund av företagsskandaler under senare år har förtroendet till viss del urholkats och det har blivit viktigare för företagen att visa att det hållbarhetsarbete som utförs är trovärdigt. För ett företag som har hållbarhetsredovisat under några år blir det ett

naturligt steg att bestyrka redovisningen för att kommunicera att det hållbarhetsarbete som utförs är riktigt.

Lina säger att företag som har en miljöpåverkande verksamhet har av tradition upprättat miljöredovisningar och många har gått vidare till att publicera en hållbarhetsredovisning och vissa av dem har valt att få den bestyrkt. Företag med produktionsanläggningar i U-länder har ofta långa leverantörskedjor vilket kan medföra risker. För de här typerna av företag är det mer aktuellt att redovisa arbetet med hållbarhetsfrågor och att få redovisningen bestyrkt. Inom vissa branscher såsom telecombranschen och finansbranschen har det inte varit lika vanligt att bestyrka hållbarhetsredovisningarna. Troligtvis kommer det att ske en utveckling framförallt inom finansbranschen där det kommer att bli viktigare med tydligare rapportering och ett bestyrkande för att öka förtroendet. Statliga bolag har från och med år 2008 fått ett ägarkrav på sig att ta fram en hållbarhetsredovisning enligt GRIs riktlinjer och få den bestyrkt.

5.2 Presentation av Alltransport i Östergötland AB

Alltransport i Östergötland AB är en transportförmedlingskoncern som bildades år 1937. Koncernen bedriver sin verksamhet främst i Östergötland med omnejd och verksamheten är uppdelad i tre affärsområden. År 2007 var den totala omsättningen 650 miljoner kronor och antalet medarbetare var 105 stycken. (Alltransport AB, n.d. a) År 2006 upprättade Alltransport en separat hållbarhetsredovisning för första gången. År 2007 utvecklade de hållbarhetsredovisningen ytterligare genom att som första icke börsnoterade koncern i Sverige anpassa den till GRIs riktlinjer, G3, och dessutom bestyrka den. (Alltransport AB, n.d. b) Alltransport valde nivå B enligt G3. Det hållbara arbetet vilar på ledningssystem och egenuppställda policier. (Alltransport AB, hållbarhetsredovisning 2007)

5.2.1 Intervju med Ella Truman

Ella Truman arbetar som kvalitets- och miljöchef inom Alltransport i Östergötland AB. Hon är huvudansvarig för den hållbara utvecklingen inom företaget. I tre år har hon arbetat med hållbarhetsfrågor inom företaget, det vill säga miljö och kvalitetsfrågor samt frågor rörande socialt ansvarstagande.

Genom att bestyrka hållbarhetsredovisningen kan Alltransport förmedla att den är tillförlitlig. Att hållbarhetsredovisningen har genomgått en granskning av tredje part ökar trovärdigheten gentemot företagets aktörer och externa intressenter. Företaget har sedan tidigare haft revision

av sin ISO-certifiering inom kvalitet och miljö och det blev då en naturlig följd att låta hållbarhetsarbetet och hållbarhetsredovisningen genomgå en granskning. Idén om ett bestyrkande kom från Ella och projektgruppen i vilken hon medverkar. Projektgruppen tog initiativet vilket sedan fick bra gehör från ledningen och slutligen styrelsen. Beslutet om ett bestyrkande fattades precis innan första hållbarhetsredovisningen publicerades. Det var först då Alltransport uppmärksammade att det överhuvudtaget fanns en möjlighet att få även den här typen av redovisning granskad. Det var helt och hållet ett internt beslut eftersom externa intressenter inte hade hunnit ta del av den färdiga redovisningen och därmed påverka beslutet.

Vid en extern granskning finns en fördel i att organisationen ses ur andra ögon och kontrollen blir därmed bättre. Fel och brister kan undgå att uppmärksammas av organisationen oavsett hur noga de egna kontrollerna är. Främsta anledningen till att ett bestyrkande genomfördes var för att förbättra det interna arbetet och den interna kontrollen och därmed öka tillförlitligheten. Det som Alltransport upplevde talade emot ett bestyrkande var kostnaden för granskningen. Det fanns en osäkerhet kring vilka effekter ett bestyrkande kunde ge, vad det skulle innebära och hur granskningen skulle gå till.

Alltransports interna hållbarhetsarbete har absolut förbättrats som en följd av granskningen. Revisorerna har kommit med förbättringsförslag och påpekat svagheter i hållbarhetsarbetet. Processer, rutiner och hantering av informationsflöden har gått igenom och viktiga frågor rörande det interna hållbarhetsarbetet har uppmärksammas. På så sätt har förbättringar kunnat genomföras och därmed har tillförlitligheten i det interna arbetet ökat. Dokumentation och rutinerna har utvecklats och blivit bättre. Alltransport har blivit bättre på att säkerställa tillförlitligheten i informationskällor och deras ursprung. Inför granskningen kände medarbetarna en viss osäkerhet. Att en revisor skulle granska vilket arbete som görs och hur det genomförs upplevdes till en början med nervositet. I efterhand upplever Ella att granskningen uppskattas av medarbetarna. Den har gett medarbetarna feedback och bekräftat att de genomför sitt arbete på ett riktigt och effektivt sätt. Det ger dem också möjlighet att visa vad de kan och att förmedla det externt. Medarbetarnas förståelse för hållbarhetsfrågor har ökat. De har blivit mer engagerade och delaktiga i arbetet och ser att de har möjlighet att påverka arbetsprocessen. Ledningen har fått upp ögonen för hur betydelsefull en bestyrkt hållbarhetsredovisning kan vara. I början fanns en osäkerhet kring vad en hållbarhetsredovisning och ett bestyrkande kan tillföra. Efter att intressenter visat uppskattning för den bestyrkta redovisningen har ledningen insett att det är en viktig resurs. Hållbarhetsfrågorna har fått en större plats i hela organisationen.

Ella kan inte se några tydliga nackdelar med ett bestyrkande utan fördelarna väger tyngre. Det är en kostnadsfråga då ett bestyrkande innebär utgifter. Nackdelar kan också uppstå om arbetet vid en granskning inte visar sig vara lika bra som organisationen först trodde. Bilden av organisationen kan skakas om och det kan krävas tid att ta till sig och smälta den information som fås vid granskningen.

De intressenter som framförallt efterfrågar hållbarhetsinformation är de intressenter som är direkt knutna till verksamheten, det vill säga kunder, aktieägare och närsamhälle inklusive medarbetare. Medarbetare som arbetar direkt mot kund upplever att den bestyrkta hållbarhetsredovisningen gör att de konkret och med gott samvete kan uttala sig om företagets hållbarhetsarbete. Ella tror att kvalitetssäkringen har ökat förtroendet för hållbarhetsinformationen gentemot externa intressenter. Den bestyrkta hållbarhetsredovisningen ger de externa intressenterna en bra insyn i det hållbarhetsarbete som görs inom företaget. Från externa intressenter har Ella framförallt upplevt en nyfikenhet på bestyrkandet. Alltransport har blivit kontaktat av företag som har funderingar kring vad ett hållbarhetsarbete och en granskning innebär.

Ella säger att det finns få externa revisorer i Sverige som har kunskapen som krävs för en granskning och ett bestyrkande. Då det oftast är stora börsnoterade bolag som bestyrker sin redovisning och eftersom det kostar relativt mycket kan mindre bolag känna sig avskräckta från att genomföra en granskning. Ella tror att det finns en större marknad för bestyrkta hållbarhetsredovisningar men att antalet hållbarhetsrevisorer i dagsläget är för begränsat. Alltransport ser bestyrkandet som en valfrihet då det än så länge är ett nytt och färskt fenomen. Ella tror att flera företag i framtiden kommer att se ett bestyrkande som en nödvändighet då ett ökat krav på trovärdighet från externa intressenter kan bli vanligare. En kvalitetssäkring kan då bli viktig för företagens överlevnad. Alltransport har som ambition att inför framtiden fortsätta att låta externa revisorer granska hållbarhetsarbetet. Ytterst fattas beslutet om ett bestyrkande av styrelsen och beslutsfattandet sker från år till år.

5.3 Presentation av Trelleborg AB

Trelleborg AB är en global industrikoncern som bildades år 1905 och koncernen har sitt huvudkontor i Trelleborg. Affärsidén är att utveckla lösningar som tätar, dämpar och skyddar i industriella miljöer och verksamheten är uppdelad i fyra affärsområden. Koncernen har 23 000 anställda i 45 länder och omsätter cirka 31 miljarder kronor. (Trelleborg AB, 2009a) År 2002 upprättade Trelleborg en separat hållbarhetsredovisning för första gången. Innan dess, sedan 1998, publicerades miljörapporter. (Trelleborg AB, 2009b) Koncernen redovisar enligt GRIs riktlinjer, G3, där nivå B har valts. Det hållbara arbetet vilar på Trelleborgs uppförandekod och policier. (Trelleborg AB, hållbarhetsredovisning 2007)

5.3.1 Intervju med Rosman Jahja

Rosman Jahja verkar inom koncernstaben Corporate Communications där han arbetar både med hållbarhetsfrågor och med intern kommunikation. Han har arbetat med hållbarhetsfrågor i tre år inom företaget.

Med hållbarhetsredovisningen vill Trelleborg dels beskriva och redovisa för alla intressenter vilket ansvar företaget tar för att minimera den eventuella negativa påverkan som verksamheten har på miljön, arbetsmiljön och samhället. Dels vill Trelleborg med redovisningen visa hur företags produkter, lösningar och handlingar kan stötta samhället och stärka en hållbar utveckling. Genom att låta en oberoende tredje part granska redovisningen och hållbarhetsarbetet visas att det som sägs i redovisningen är sant, rimligt, tillförlitligt och att information och data är framtaget på ett korrekt sätt. Trelleborg har sedan början av 90-talet arbetat med miljöredovisning som med åren har utvecklats till att bli hållbarhetsredovisning. Innan företaget valde att bestyrka sin redovisning ansåg de att de hade så pass bra processer för hållbarhetsarbetet så att de var redo för en granskning. Genom att låta externa revisorer granska redovisningen ville Trelleborg undersöka och få ett kvitto på att hållbarhetsarbetet fungerade bra.

Trelleborg gjorde en samlad bedömning av att det fanns ett intresse och en efterfrågan från flera olika intressentgrupper, bland annat media, samhället i stort och kunder. Det var inte bara en enda stark intressentgrupp som påverkade beslutet. Internt hade Trelleborg sedan tidigare valt att redovisa enligt GRIs riktlinjer. Det blev en naturlig följd att välja att bestyrka redovisningen för att få ett kvitto på att de riktlinjer och standards som följs hade uppfattats på ett korrekt sätt. Bestyrkandet skulle då också visa en trovärdighet i redovisningen gentemot

externa intressenter. De fördelar som var tydliga innan bestyrkandet var framförallt att en oberoende bedömning skulle kunna skapa trovärdighet för hållbarhetsarbetet och den lämnade informationen. Företaget var medvetet om att ett bestyrkande tar tid, kostar pengar och tar resurser i anspråk men ansåg ändå att det skulle vara värdefullt.

Vid arbetet med GRIs riktlinjer genomförde företaget år 2007 en väsentlighetsanalys där det bedömdes vilket redovisningsinnehåll och vilka indikatorer som var väsentliga för hållbarhetsarbetet. Granskningen har visat företaget vilket hållbarhetsarbete de redan är starka på, vad de bör titta närmare på, vilken intern rapportering som är bristfällig, vilka data de bör dubbelkolla med mera. Det har gett Trelleborg en möjlighet att göra löpande justeringar och förbättringar under granskningens gång. Det kan röra sig om allt från större justeringar till elimineringar av små praktiska problem. Trelleborg har många fabriker runt om i hela världen och då exempelvis utsläppsdata ska insamlas från de olika fabriker är data dokumenterad och systematiserad på olika sätt. Genom granskningen har den här typen av dokumentation och framtagandet av den kunnat stärkas.

Som en följd av granskningen har statusen för hållbarhetsfrågor ökat bland ledning och styrelse. Hållbarhetsfrågor har gått från att vara subjektiva frågor till att bli mer objektiva. Frågorna presenteras som "hard facts" liknande den information som återfinns i vanlig finansiell redovisning. Granskning gör att frågorna blir dokumenterade och mätbara och därmed mer påtagliga. Den omgivande samhällsdebatten visar också att frågorna bör tas på allvar. För de medarbetare som är direkt involverade i rapporteringen har frågorna blivit mer konkreta och medvetenheten för frågorna har ökat. En stor fördel med ett bestyrkande har Trelleborg upplevt internt. Genom att en oberoende tredje part noggrant har granskat arbetsprocesser, dokumentation, hållbarhetsdata med mera har det säkerställts att det interna arbetet och den framtagna hållbarhetsinformationen är korrekt. Externt har ett bestyrkande visat att Trelleborg är en seriös aktör på marknaden som tar ansvar för sin verksamhet vilket i sin tur har stärkt varumärket. Att granska alla delar av hållbarhetsarbetet skulle ta för mycket tid och resurser i anspråk. I stället har Trelleborg valt att granska utvalda hållbarhetsindikatorer och siktat på en stegvis utveckling av redovisningen.

Rosman tror att samhället i stort ser ett bestyrkande som något positivt då det visar att företaget är en god samhällsmedborgare. Han har också märkt ett stort intresse för den bestyrkta hållbarhetsredovisningen från studenter. Framförallt upplever han att det är etiska investerare som uppskattar ett bestyrkande. Bestyrkandet visar för investerarna att

redovisningen är trovärdig och underlättar därmed deras arbete. Dock har kunderna inte lämnat någon tydlig respons på själva bestyrkandet.

Trelleborg ser i dagsläget bestyrkandet som en valfrihet. Det kan ses som ett konkurrensmedel men ännu inget måste för att överleva. Rosman tror att en kvalitetssäkring är ett fenomen som har kommit för att stanna, därmed inte sagt att alla företag kommer att bestyrka sin redovisning inom en snar framtid. Vissa företag, framförallt stora företag och de företag som vill visa att de tar hållbarhetsfrågor på allvar, är de som inom snar framtid kommer att kvalitetssäkra sin redovisning. Rosman bedömer att Trelleborg kommer att fortsätta bestyrka sin hållbarhetsredovisning även i framtiden.

5.4 Presentation av Sveaskog AB

År 1859 bildade riksdagen ett verk som skulle sköta de statliga skogarna. Därmed bildades det som med tiden har utvecklats till att idag vara det statliga bolaget Sveaskog. Sveaskog levererar timmer, massaved och biobränsle, arbetar med markförsäljning och tillhandahåller mark för friluftssändamål. Verksamheten är indelad i fem marknadsområden. År 2008 hade bolaget en omsättning på 7 240 miljoner kronor och medelantalet anställda uppgick till 1018 stycken. (Sveaskog AB, n.d. a) Sveaskog publicerade år 2005 en separat hållbarhetsredovisning för första gången (Sveaskog AB, n.d. b). Som statligt bolag har Sveaskog från och med år 2008 ett ägarkrav på sig att redovisa enligt GRIs riktlinjer, G3, och att bestyrka hållbarhetsredovisningen (Näringsdepartementet, 2007). Den nivå som valdes enligt G3 var nivå C (Sveaskog AB, hållbarhetsredovisning 2008). Det hållbara arbetet vilar på Sveaskogs uppförandekod, policier och riktlinjer (Sveaskog AB, n.d. c).

5.4.1 Intervju med Sara Vikman

Sara Vikman arbetar sedan årsskiftet 2009 som Corporat Social Responsibility-ansvarig på Sveaskog. Hon arbetade tidigare på informationsavdelningen där hon var ansvarig för företagsinformation och arbetade som projektledare för års- och hållbarhetsredovisningarna.

Sveaskog vill med den bestyrkta hållbarhetsredovisningen förmedla hur företaget arbetar med och når upp till mål för ekonomi, miljö och socialt ansvarstagande. Redovisningen ska ha en balans mellan negativa och positiva aspekter och utfall. Genom att göra en hållbarhetsredovisning säger Sara att transparensen ökar. Genom att låta en extern part titta på uppgifter och granska det interna hållbarhetsarbetet så ökar öppenheten och därmed

trovärdigheten, det vill säga transparensen ökar ytterligare. Sveaskog är osäkert på vilka intressenter som ser ett bestyrkande och en granskning som en fördel. Sara tror att bestyrkandet inte spelar någon roll för vissa medan det för andra spelar en stor roll.

Som statligt bolag är Sveaskog reglerat att från och med år 2008 upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer och bestyrka den. Sara säger att bestyrkandekravet ger företaget en möjlighet att få hjälp av en extern kunnig part att strukturera och se brister i det interna arbetet. Exempelvis kan företaget få hjälp med att strukturera upp processer och datainsamling som berör hållbarhetsarbetet. Sveaskog hade före 2008 års bestyrka hållbarhetsredovisning gjort tre hållbarhetsredovisningar och kände sig därför redo för en granskning. Sveaskog valde att granska de GRI-indikatorer som var viktiga för företaget och där en förbättringsmöjlighet kunde ses. Indikatorerna valdes ut i samråd med revisorerna, enligt interna prioriteringar och enligt önskemål som framkommit vid intressentdialoger.

År 2007 hölls en intressentdialog där det framkom att intressenterna önskade en mer balanserad redovisning där både negativa och positiva aspekter tas upp. Några synpunkter om en extern granskning och ett bestyrkande framkom men det var inte det som var tydligast. Snarare fanns en tydlig önskan om att ta ett första steg mot redovisning enligt GRI. Bland de intressenter som deltog kan nämnas medarbetare, fackliga organisationer, en kundrepresentant, en virkesleverantör, intresseorganisationer, samarbetspartners, etiska analytiker och en journalist. Sveaskog trodde innan granskningen att ett bestyrkande skulle kunna leda till ökad öppenhet och ökad trovärdighet gentemot intressenterna. Företaget såg en möjlighet i att få hjälp med att identifiera hållbarhetsområden där det fanns en förbättringspotential. De ville veta om de var på rätt väg när det gällde tolkningen av GRI och GRI:s indikatorer. Framförallt hade företaget ett lärande i fokus och önskade få stöd i det från en utomstående kunnig part. Det som företaget kände talade emot ett bestyrkande innan granskningen var kostnaden. En annan aspekt är att när en utomstående konsult tas in så tar det ofta tid i anspråk. Den tiden brukar så småningom betala sig i form av förbättrade rutiner, ökad insikt och bättre instruktioner.

Sara säger att den löpande granskningen och den interna rapporteringen än så länge endast har medfört mindre förändringar i det interna hållbarhetsarbetet. Framst är det förbättringar i redovisningen som har gjorts. Företaget definierar saker på ett tydligare sätt och redovisningsprinciperna har blivit tydligare. Inför kommande år kommer Sveaskog att ta i beaktande det som framkom vid föregående års granskningsuppdrag. Vid granskningen

framkom att Sveaskog behöver bli bättre på att tydliggöra processer rörande hållbarhetsarbetet och att förbättra instruktionerna för hållbarhetsarbetet. Något som Sara säger att de själva var medvetna om. Förbättrade instruktioner innebär att tydliggöra internt vem som ska göra vad, när det ska göras och vad som händer sen.

Som en följd av bestyrkandet har ledningens och styrelsens förståelse för hållbarhetsfrågor ökat. Det är den här effekten som Sara anser är den mest positiva. Ledningen och styrelsen har fått ett ökat intresse för, och ett ökat engagemang i frågorna. Det externa granskningsuppdraget i samband med att styrelsen ska avge hållbarhetsredovisningen har gjort att frågorna har kommit upp på styrelsenivå. Bland medarbetarna har granskningen inneburit att statusen på hållbarhetsfrågorna och respekten för dem har höjts. Medarbetarna har blivit bättre på att ta fram hållbarhetsinformation och på att redogöra för informationens ursprung.

En stor fördel med granskningen är att Sveaskog har haft kunniga revisorer vid sin sida med vilka de har förts en dialog som har gjort att arbetet har utvecklats. Företaget har självt fått upp ögonen för vilka områden som behöver förbättras. Genom att en extern part påpekar samma sak bidrar det till att förändringar faktiskt genomförs. Kostnaden för bestyrkandet ser Sara som en nackdel. Hon menar att det kan bli svårt för mindre företag att bestyrka sin redovisning på grund av höga kostnader. Förhoppningsvis utvecklas företaget och lär sig, vilket kan väga upp den höga kostnaden.

Sveaskogs första bestyrkta hållbarhetsredovisning publicerades under våren 2009. Därför har företaget inte hunnit få någon konkret respons på bestyrkandet från externa intressenter. Sara säger att ägaren, det vill säga staten, självklart uppskattar bestyrkandet eftersom ägaren har beslutat om det. Hon tror att årets bestyrkta hållbarhetsredovisning kan uppskattas av medarbetarna då en indikator som granskningen har fokuserat på är utbildningstimmar och kompetensutveckling. Hon tror också att företagsanalytiker kan tycka att ett bestyrkande är intressant. Sara är osäker på hur bestyrkandet uppfattas av externa intressenter generellt men hon tror att det kan uppfattas som en kvalitetsstämpel. Hon tror också att det kan vara svårt för gemene man att ur bestyrkanderapporten med det negativa uttalandet utläsa och förstå vad granskningen faktiskt har inneburit.

Sara tror att även utan ägarkravet från staten så skulle en hållbarhetsredovisning ha ställts upp enligt GRIs riktlinjer inom en relativt snar framtid. Hon tror däremot att det skulle ha dröjt längre tid för företaget att välja att bestyrka redovisningen på grund av den kostnad som ett

bestyrkande medför. Hon tror inte att ett bestyrkande är nödvändigt för ett företags överlevnad men att det bidrar till att skapa ”ordning och reda” inom företaget och öka redovisningens trovärdighet. Sara tror att vi i Sverige kommer att se fler bestyrkanden under de närmaste åren. Den finansiella rapporteringen kommer att vara en fortsatt viktig del vid utvärdering av företag, men hållbarhetsrapportering kommer att bli viktigare och därmed kommer företag också behöva verifiera information genom bestyrkanden. Med stor sannolikhet kommer Sveaskog även i fortsättningen att bestyrka sin hållbarhetsredovisning.

6. Analys

I analyskapitlet görs en tolkning av det empiriska materialet kopplat till frågeställningen och de två teorierna. Materialet behandlas dels i förhållande till undersökningens två delfrågor. Dels i förhållande till den strategiska och den institutionella grenen vilka det redogörs för i legitimitetsteorin. Slutligen appliceras det som tydligast kan urskiljas på den egenkomponerade modellen.

6.1 Vad och vilka kan påverka ett företags val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?

Genom att bestyrka hållbarhetsredovisningen tror samtliga företag och revisionsbyrån att öppenheten och trovärdigheten i redovisningen ökar gentemot interna och externa intressenter. Då en tredje oberoende part granskar redovisningen signalerar det att det interna hållbarhetsarbetet är utfört på ett korrekt sätt. Företagen trodde innan bestyrkandet att en granskning skulle kunna förbättra det interna arbetet och den interna kontrollen och därmed öka trovärdigheten i den lämnade hållbarhetsinformationen. Alltransport och Trelleborg valde båda att bestyrka sin hållbarhetsredovisning för att få ett kvitto på att det interna arbetet följer uppställda riktlinjer. Sveaskog såg också den här fördelen då en granskning gav företaget en möjlighet till att få hjälp med tolkningen av GRIs riktlinjer och få stöd från en extern part.

Revisionsbyrån upplever att bland företags olika intressenter är det framförallt ägare och investerare som påverkar beslutet om ett bestyrkande men att initiativet oftast tas av företagsledningen. De tror att ägare och investerare finner ett bestyrkande positivt men inte nödvändigt. Samhället i stort har fått en ökad kunskap om hållbarhetsfrågor och det ger en ökad efterfrågan överlag av hållbarhetsredovisningar och granskade sådana. Trelleborg gjorde bedömningen att ett bestyrkande efterfrågades från diverse intressenter såsom samhällsgrupper och kunder men ingen intressentgrupp påverkade beslutet mer än någon annan. Företaget vill med den lämnade hållbarhetsinformationen visa för intressenterna vilket ansvar de tar för verksamhetens påverkan på omgivningen och hur de arbetar för att bidra till en hållbar utveckling. Ett bestyrkande kan då visa för intressenterna att den lämnade informationen är trovärdig. Alltransports beslut om ett bestyrkande fattades internt innan första hållbarhetsredovisningen hade publicerats och innan företaget hade upplevt en

efterfrågan från externa intressenter. Det var först vid det här tillfället som det uppmärksammades att det fanns en möjlighet att granska hållbarhetsredovisningen. Framförallt fanns en önskan från företagets sida om att kvalitetssäkra och förbättra det interna hållbarhetsarbetet. Regeringen har beslutat att statliga bolag från och med år 2008 ska upprätta en bestyrkt hållbarhetsredovisning. Staten är ägare av Sveaskog och var den intressent som påverkade företagets beslut att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Vid en intressentdialog som Sveaskog förde år 2007 framkom synpunkter om en extern granskning men ett bestyrkande var då ingenting som tydligt efterfrågades.

Idag är det framförallt stora företag i Sverige som bestyrker sin hållbarhetsredovisning och revisionsbyrån upplever att företag inom miljöpåverkande branscher har en större benägenhet att bestyrka. Alltransport tror att det kan finnas en större marknad för bestyrkanden men att utbudet av specialistrevisorer gör att antalet bestyrkta hållbarhetsredovisningar är lägre än det annars hade varit och särskilt bland mindre företag. De tre undersökta företagen befinner sig inom branscher med hög miljöpåverkan. Trelleborg har en lång tradition av att arbeta med miljöfrågor och Alltransport har sedan tidigare haft revision av sina miljöledningssystem. Ett bestyrkande blev därför ett naturligt steg i utvecklingen för båda parterna. Enligt revisionsbyrån kan beslutet om ett bestyrkande påverkas av hur pass välutvecklat det interna hållbarhetsarbetet är, det vill säga vilken mognad företaget har uppnått inom hållbarhetsområdet. Ett företag som har arbetat med hållbarhetsfrågor en längre tid har utvecklat sina interna processer, system och sin dokumentation. Sveaskog kände sig mogen för en granskning trots ägarkravet. Beslutet om ett bestyrkande påskyndades av staten men det är möjligt att företaget ändå hade valt att bestyrka sin redovisning i framtiden. Det pågår diskussioner om att revisorerna inom en snar framtid ska kunna lämna positiva utlåtanden rörande företags hållbarhetsarbete. Diskussionen har väckts då vissa företag har ett så pass välutvecklat hållbarhetsarbete som skulle göra det möjligt.

6.2 Vilka interna och externa effekter kan ett bestyrkande ge?

Revisionsbyrån menar att då en tredje oberoende part granskar hållbarhetsredovisningen ökar trovärdigheten gentemot externa intressenter. Dels visar bestyrkandet för intressenterna att det som står i redovisningen är tillförlitlig information. Dels är ett bestyrkande en signal om att företaget faktiskt vågar få sitt interna hållbarhetsarbete granskat. Transparensen, det vill säga öppenheten, gentemot intressenterna ökar med ett bestyrkande. Företagen tror att bestyrkandet

har ökat öppenheten och därmed trovärdigheten för hållbarhetsredovisningen gentemot företagens intressenter. Det finns en upplevelse av att den bestyrkta hållbarhetsredovisningen ger intressenterna en bra insyn i företagets interna hållbarhetsarbete. Granskningen visar att den information som lämnas är sann, rimlig och framtagen på ett korrekt sätt.

Vid en granskning för ofta revisorerna en dialog med företagets intressenter. Dialogen visar för företagen vilka frågor intressenterna finner aktuella och hur intressenterna vill att frågorna ska kommuniceras. På så sätt ökar intressenternas involvering i framtagandet av hållbarhetsredovisningen vilket i sin tur ökar trovärdigheten. Externt tror Trelleborg att ett bestyrkande uppskattas av samhället i stort då det visar att företaget är en seriös aktör som tar samhällsansvar. Företaget upplever att det framförallt är etiska investerare som finner det positivt med ett bestyrkande och har nytta av det. Studenter har också visat ett intresse för den bestyrkta hållbarhetsredovisningen. Dock har kunderna inte lämnat någon tydlig respons på bestyrkandet. Alltransport upplever att de externa intressenterna framförallt har visat en nyfikenhet för den bestyrkta hållbarhetsredovisningen. Ett intresse finns främst hos de aktörer som är direkt knutna till verksamheten såsom kunder, aktieägare, medarbetare och närsamhälle. Andra företag har också visat intresse för vad en granskning innebär. Sveaskog är än så länge osäkert på hur bestyrkandet uppfattas av externa intressenter och företaget har hittills inte fått någon respons på bestyrkandet. Intressenten staten upplever absolut bestyrkandet positivt då det är ett regeringsbeslut. Sveaskog tror att externa intressenter överlag kan uppfatta bestyrkandet som en kvalitetsstämpel och att företagsanalytiker finner det intressant. De indikatorer som företaget har valt att granska har uppmärksammas som viktiga av intressenter vid en intressentdialog genomförd av företaget, vilket har ökat transparensen för redovisningen. Sveaskog tror att det för gemene man kan tänkas vara svårt att utläsa ur bestyrkanderapporten exakt vad granskningen omfattar. Revisionsbyrån påpekar att det kan vara svårt för externa intressenter som inte är insatta att förstå värdet av att ett företag är moget för en granskning.

Enligt revisionsbyrån upplevs ett av de största värdena med en granskning internt. I de företag där byrån har haft en insyn i några år har det tydligt kunnat se en effektivisering och förbättring i det interna arbetet vilket har ökat trovärdigheten i det. De undersökta företagen har samtliga upplevt att det interna arbetet har förbättrats som en följd av granskningen om än i olika utsträckning. Dialogen med revisorerna har hjälpt företagen att identifiera vilka brister som finns i hållbarhetsarbetet samt vilka förbättringsmöjligheter som finns. Tillförlitligheten i

Alltransports och Trelleborgs interna arbete har ökat då granskningen har bidragit till att dokumentation, rutiner, processer och hantering av informationsflöden har säkrats. Sveaskogs interna arbete har hittills förbättrats genom att mindre förändringar i redovisningen har gjorts och att arbetet har strukturerats upp. Granskningen har uppmärksammat och tydliggjort vilka delar av det interna arbetet som Sveaskog behöver förbättra framöver för att trovärdigheten i arbetet ska säkras ytterligare.

Inom de undersökta företagen har styrelsens och ledningens förståelse för frågorna ökat ytterligare som en följd av granskningen. Frågorna har blivit viktigare och har fått ta större plats i de tre organisationerna. Som en följd av intressenternas nyfikenhet på bestyrkandet har ledningen inom Alltransport fått en uppfattning om att hållbarhetsfrågor är en viktig resurs att beakta. Trelleborg säger att hållbarhetsfrågorna har gått från att vara åsiktsfrågor till att bli mer konkreta och mätbara frågor. Sveaskog framhåller att den ökade förståelsen för och engagemanget i frågorna är en av de mest positiva effekterna av ett bestyrkande. Frågorna har kommit upp på styrelsenivå som en följd av granskningen och som en följd av att det är styrelsen som ska avge hållbarhetsredovisningen. Revisionsbyrån och Alltransport säger att genom den dialog som förs med medarbetarna vid granskningen får de en förståelse för att det arbete som de utför är viktigt och betydelsefullt. De får hjälp med att förbättra arbetet och får ett kvitto på att de utför det på ett korrekt sätt. Genom granskningen och den bestyrkta hållbarhetsredovisningen får medarbetarna en möjlighet att kommunicera sin kunskap externt, en möjlighet att påverka arbetsprocesserna och deras kunskap ökar. Trelleborg och Sveaskog är överens om att hållbarhetsfrågorna hos medarbetarna har blivit mer konkreta och att statusen på frågorna har höjts.

Kostnaden för ett bestyrkande upplever samtliga företag som en negativ faktor. En granskningsprocess tar tid och resurser i anspråk och det kan kännas oroande när företag inte vet exakt vilka effekter ett bestyrkande medför. Sveaskog tror att om det inte hade haft ett ägarkrav på sig så hade företaget väntat med att bestyrka sin hållbarhetsredovisning på grund av kostnaden. Sveaskog och Alltransport tror att många mindre företag kan bli avskräckta från att bestyrka sin redovisning på grund av kostnaden.

De undersökta företagen upplever att ett bestyrkande medför en merkostnad i form av tid, pengar och en viss resursåtgång. Samtliga företag säger också att ett bestyrkande skapar mervärde i form av ökad tranparens, ökad förståelse, effektiviserat arbete med mera, och att

de fördelar som fås av ett bestyrkande överväger nackdelarna. Överlag kan mervärdet sägas överväga den merkostnad som ett bestyrkande ger.

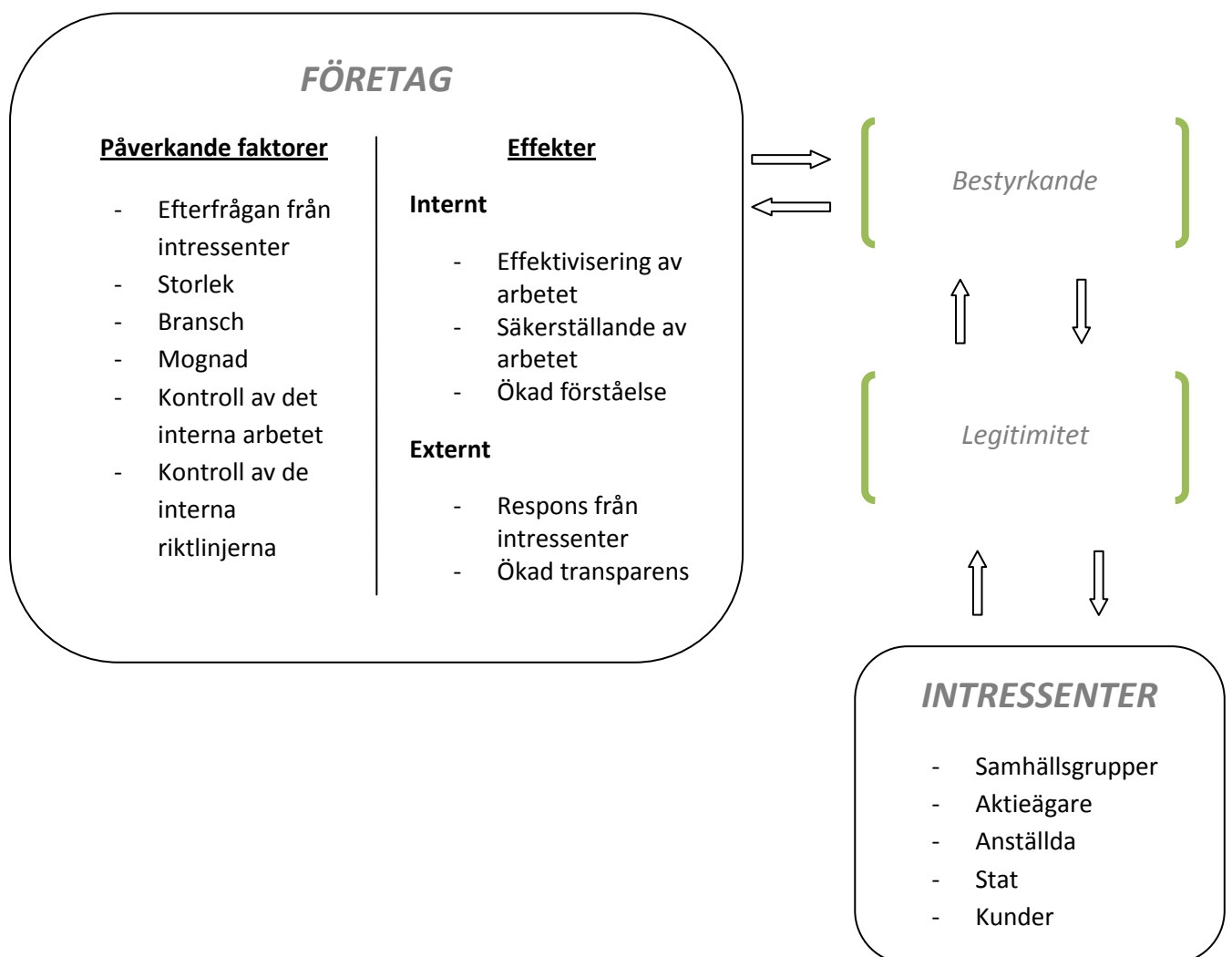
6.3 Ett strategiskt beslut eller en institutionell anpassning?

Att ett bestyrkande inte enbart är en trend är revisionsbyrån och företagen eniga om då de tror att bestyrkta hållbarhetsredovisningar är här för att stanna. De undersökta företagen har urskiljt en viss efterfrågan på bestyrkanden men upplever att det än så länge inte krävs av intressenter. Det upplevs inte heller som nödvändigt för företagens överlevnad. Alltransport och Trelleborg kan idag sägas använda bestyrkandet som en strategisk resurs och det fungerar som ett konkurrensmedel. Det används för att göra företagens agerande mer transparent och för att kommunicera ett budskap om ansvarstagande till intressenterna. Revisionsbyrån bekräftar den här bilden då de poängterar att ett bestyrkande kan användas för att signalera ett budskap om trovärdighet till intressenterna och att beslutet oftast tas av företagsledningen. Sveaskog har som statligt bolag reglerats till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Företaget har i det här fallet formats av omvärldens normer och värderingar då den statliga regleringen är ett steg mot en institutionell anpassning. Även om beslutet om ett bestyrkande fattades för att tillgodose ägaren statens krav så har företaget upplevt liknande positiva effekter som de två andra företagen. Skillnaden är att fördelarna har kommit i form av en bonus och inte som ett resultat av ett strategiskt beslut. Hos de undersökta företagen har styrelsens och ledningens bild av att hållbarhetsfrågor är strategiskt viktiga frågor förstärkts som en följd av granskningen kombinerat med intressenternas respons på bestyrkandet. De undersökta företagen har alla arbetat med miljöfrågor en längre tid och kände sig mogna att bestyrka sin redovisning. Sett ur den aspekten är företagen till viss del redan formade av omvärldens normer och regleringar och beslutet om ett bestyrkande har på så sätt underlättats för företagen. Det har uppstått ett urholkat förtroende för vissa branscher, såsom finansbranschen. Ett bestyrkande kan ge företag inom sådana branscher en möjlighet till att strategiskt förmedla ett budskap om ansvarstagande vilket gör att intressenternas förtroende kan återfås.

6.4 Analys kopplad till egenkomponerad modell

Den egenkomponerade modellen illustrerar sambandet mellan intressentteorin och legitimitetsteorin kopplat till ett bestyrkande. Här nedan appliceras det som tydligast kan urskiljas ur analysen på modellen. Det tydliggörs vilka faktorer som har påverkat de undersökta företagens val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Det tydliggörs också vilka effekter bestyrkandet har gett för de undersökta företagens interna arbete och för deras förhållande till interna och externa intressenter. Intressenterna som finns medtagna i modellen är dem som har påverkat företagens val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning och dem som har lämnat respons på bestyrkandet i någon form.

Figur 4: Analysen tillämpad på egenkomponerad modell

Källa: Egen modell

7. Slutsats

I slutsatskapitlet presenteras undersökningens resultat. Först redogörs det för vilka påverkande faktorer och effekter som de undersökta företagen har upplevt. På så vis besvaras undersökningens två underfrågor. Därefter besvaras undersökningens huvudfråga. Det redogörs för vilka motiv till ett bestyrkande som tydligast kan urskiljas där fokus ligger på vad i ett bestyrkande som är legitimitetsskapande i förhållande till interna och externa intressenter.

- Vad och vilka kan påverka ett företags val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?

Företag har ett ömsesidigt beroende gentemot ett flertal intressenter. Det inledande beslutet om ett bestyrkande har hos företagen i undersökningen i olika utsträckning påverkats av deras intressenter. Det har varit alltifrån en enda stark intressent till ett antal intressenter som har påverkat beslutet, där vissa har varit direkt knutna till verksamheten och andra snarare har ett indirekt inflytande på verksamheten. Beslutet om ett bestyrkande fattades då företagen trodde att en granskning skulle förbättra det interna hållbarhetsarbetet och stärka legitimiteten i det. De ville också få ett kvitto på att de valda riktlinjerna, G3, hade tolkats korrekt. Genom att en tredje oberoende part skulle tillåtas att granska det interna hållbarhetsarbetet så trodde företagen att transparensen och därmed legitimiteten skulle öka gentemot deras intressenter. För de undersökta företagen blev det ett naturligt steg att välja att bestyrka hållbarhetsredovisningen eftersom de befinner sig inom miljöpåverkande branscher. De har sedan tidigare en tradition av att arbeta med hållbarhetsfrågor och då framförallt miljöfrågor vilket har gjort att företagen har känt sig mogna för ett bestyrkande.

- Vilka interna och externa effekter kan ett bestyrkande ge?

Det finns en upplevelse av att bestyrkandet har ökat transparensen och därmed legitimiteten för hållbarhetsredovisningen då det har gett intressenterna en bra inblick i det interna hållbarhetsarbetet och visat för dem att den lämnade informationen är korrekt. Ett bestyrkande kan visa för intressenterna att företaget är redo att bli granskat. Revisorerna för ofta en intressentdialog i samband med granskningen. Dialogen är legitimitetsskapande eftersom intressenterna involveras i framtagandet av hållbarhetsinformationen och transparensen ökar.

De undersökta företagen har i sin kontakt med externa intressenter framförallt stött på en nyfikenhet för, men även en uppskattning för bestyrkandet. Det finns en uppfattning om att

bestyrkandet av samhället i stort uppfattas som en kvalitetsstämpel vilken bekräftar att företagets handlingar är legitima. Bland de intressenter som har visat ett intresse eller en uppskattning för bestyrkandet kan nämnas stat, närsamhälle, kunder, anställda, studenter och övriga företag. Ägare och investerare nämns som intressenter vilka anses ha en konkret nytta av ett bestyrkande.

Ett stort värde har erhållits internt hos de undersökta företagen som en följd av bestyrkandet. Legitimitet i det interna hållbarhetsarbetet har säkrats. Granskningen och dialogen med revisorerna har bidragit till att processer, dokumentation, framtagandet av information, redovisningsprinciper, rutiner med mera har effektiviserats och säkerställts. Interna intressenter i form av medarbetare, ledning och styrelse har hos de undersökta företagen påverkats positivt av granskningen. Medarbetarna har insett vikten och betydelsen av sitt arbete, hållbarhetsfrågorna har för dem blivit mer konkreta och de har fått hjälp med att förbättra sitt arbete. Styrelsens förståelse för hållbarhetsfrågorna har ökat och för dem har dessa blivit mer påtagliga. Frågorna har fått ta en större plats i hela organisationen och ses som en viktig resurs. Internt har hållbarhetsfrågorna vunnit en större acceptans och legitimiteten i dem har stärkts.

7.1 Vilka motiv kan finnas för ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?

De tendenser som kan skönjas i undersökningen visar att det finns olika motiv för ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Legitimitet för företagets handlingar kan stärkas både i förhållande till interna och externa intressenter och på så vis skapas ett mervärde för företaget.

Den legitimitet som kan stärkas i förhållande till interna intressenter utgör ett klart motiv för ett företag till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Ett bestyrkande kan påverka både medarbetare, ledning och styrelse positivt. Ledningens och styrelsens förståelse för hållbarhetsfrågor kan öka som en följd av att frågorna blir mer mätbara och konkreta och att de behandlas i en ökad utsträckning på styrelsenivå. Då förståelsen för frågorna ökar så ökar också insikten om att hållbarhetsfrågor är strategiskt viktiga och att arbetet med dem bidrar till att göra företaget konkurrenskraftigt. För medarbetarna kan ett bestyrkande innebära att deras arbete utvecklas. De kan också bli medvetna om betydelsen av sitt arbete och på så sätt

ökar legitimiteten för frågorna även hos medarbetarna. Framförallt innebär ett bestyrkande att det interna arbetet kontrolleras, effektiviseras och säkerställs. Genom att processer och dokumentation granskas så ökar legitimiteten i det interna arbetet. En granskning säkerställer också att valda riktlinjer följs korrekt. Undersökningens respondenter framhåller alla att den stärkta legitimiteten i förhållande till interna intressenter och i det interna arbetet är en av de tydligaste fördelarna med ett bestyrkande. Den fördelen utgör ett motiv till ett införande av ett bestyrkande.

Det som säkerställs internt återspeglas externt via hållbarhetsredovisningen och bestyrkanderapporten. Ett bestyrkande kan medföra en ökad transparens, det vill säga öppenhet, för företagets agerande i förhållande till externa intressenter. Då externa intressenter ser att företaget vågar bli granskat och då de får en ökad insyn i det interna hållbarhetsarbetet ökar legitimiteten. Undersökningens respondenter har uppmärksammat en viss efterfrågan på ett bestyrkande. De har fått respons på bestyrkandet i form av framförallt ett intresse och en uppskattning från externa intressenter. Dock är respondenterna osäkra på vilka externa intressenter som kan tänkas ha en konkret nytta av ett bestyrkande. Det torde vara tydligt att ett bestyrkande ökar transparensen men undersökningen kan inte besvara vad som, förutom det, är specifikt legitimitetsskapande för skilda externa intressenter. Det kan tänkas vara svårt för vissa externa intressenter att ur bestyrkanderapporten utläsa och förstå vad granskningen har inneburit och vilket värde en granskning har. En viss indikator som ett företag väljer att granska kan vara av betydelse för externa intressenter i olika utsträckning. Den ökade transparensen som ett bestyrkande ger utgör ett motiv till ett bestyrkande.

För företag som befinner sig inom miljöpåverkande branscher och redan har ett välutvecklat hållbarhetsarbete lämpar det sig bra att välja ett bestyrkande då de är mogna för en granskning. Det kan förbättra det interna arbetet ytterligare och stärka legitimiteten i det. Ett bestyrkande tros av respondenterna inte vara någon trend och uppfattas i dagsläget som en strategisk resurs. Fler statliga bolag kommer framöver att bestyrka sin hållbarhetsredovisning som en följd av den statliga regleringen. Medvetenheten för hållbarhetsfrågor har ökat i samhället och det har uppstått ett urholkat förtroende för vissa branscher. För företag kan det finnas ett motiv till att bestyrka sin hållbarhetsredovisning för att redan nu anpassa sig till en tänkbar framtida utveckling som kan innebära att det blir viktigare med ett bestyrkande.

Ett bestyrkande kan innebära en merkostnad för företag som väljer att kvalitetssäkra sin hållbarhetsredovisning. Ett bestyrkande ger också ett mervärde som kan överväga den merkostnad som uppstår. I dagens läge är det främst större företag som bestyrker sin hållbarhetsredovisning. Det kan bero på att det är den här typen av företag som klarar av den merkostnad som uppstår.

8. Diskussion

I diskussionskapitlet redogörs det för tankar och idéer rörande undersökningen slutsatser och tillvägagångssätt. Slutligen ges uppslag till framtida forskning inom hållbarhetsområdet.

Målgruppen för undersökningen är svenska företag som eventuellt överväger att bestyrka sin hållbarhetsredovisning men inte kan se tydligt vad en sådan handling skulle innebära. Resultatet torde vara användbart för målgruppen då det pekar på tänkbara motiv för ett företag till att välja ett bestyrkande. Undersökningen tyder på att ett bestyrkande kan utveckla och säkerställa det interna arbetet och stärka legitimiteten för ett företags handlingar. Legitimiteten kan stärkas både i förhållande till interna och externa intressenter. På så vis kan ett bestyrkande skapa mervärde för företaget.

Ett bestyrkande kostar, revisionsstandarderna inom hållbarhetsområdet är inte lika utvecklade som inom det finansiella området och omgivningens reaktioner på ett bestyrkande kan vara svåra att förutspå. Det här kan vara faktorer som gör att ett företag tvekar inför ett eventuellt införande av ett bestyrkande. Det är tänkbart att det finns en större marknad för bestyrkanden och att en ytterligare utveckling inom området kan bli behövlig. En kostnadsänkning kombinerat med ett ökat utbud av specialtrevisorer skulle kunna innebära att fler företag, och framförallt mindre företag, får möjlighet att bestyrka sin hållbarhetsredovisning. Det är tänkbart att vissa företag idag inte är medvetna om att det finns en möjlighet att granska sin hållbarhetsredovisning på samma sätt som den finansiella redovisningen. En ökad upplysning om möjligheten att bestyrka och vad det innebär kan eventuellt resultera i en ökad mängd bestyrkanden. Diskussionen som förs om att i framtiden kunna lämna positiva utlåtanden i bestyrkanderapporten kan också bidra till att fler företag kommer att bestyrka sin hållbarhetsredovisning.

Undersökningen kan tydligare besvara vad interna intressenter finner legitimitetsskapande med ett bestyrkande än vad externa intressenter specifikt finner legitimitetsskapande. När urvalet av respondenter gjordes fanns en uppfattning om att företagen i en större omfattning skulle kunna besvara vilka preferenser som är rådande hos externa intressenter. Respondenternas svar gav dock inte lika uttömmande information om de externa intressenternas inställning som de gav om de interna intressenternas inställning. Därför hade

undersökningen eventuellt kunnat ge en mer omfattande helhetsbild om urvalet av respondenter även hade bestått av externa intressenter.

Undersökningens angreppssätt är att söka en djupare förståelse för vilka motiv som kan tänkas finnas till ett bestyrkande och det blir då inte lika intressant att försöka göra en omfattande generalisering av resultatet. De motiv som pekas på i undersökningens slutsats är motiv som samtliga de undersökta företagen har uppmärksammat. Inom den undersökta urvalsgruppen kan en generalisering av resultatet göras vilket torde kunna ge företag även utanför urvalsgruppen en anvisning om vilka motiv som kan finnas till ett bestyrkande. Undersökningen hade gynnats av ett större urval så att den med större säkerhet hade kunnat peka på olika motiv.

8.1 Förslag till framtida forskning

Undersökningen har formen av en kvalitativ förstudie och indikerar att det finns olika motiv för ett företag till att välja ett bestyrkande. Framförallt borde undersökningens resultat vara användbart för övriga företag som hållbarhetsredovisar och funderar på att införa ett bestyrkande. Resultatet ger också uppslag till framtida forskningsfrågor.

Det skulle vara intressant att studera frågan om ett bestyrkande ur ett externt intressentperspektiv. Det är idag inte helt uppenbart i vilken utsträckning externa parter värdesätter ett bestyrkande och vad i en bestyrkt hållbarhetsredovisning som tilltalar dem. Vilka externa intressenter kan tänkas ha en konkret nytta av ett bestyrkande? Vad i hållbarhetsredovisningen läser och uppskattar dem och finns det svårigheter att utläsa ur bestyrkanderapporten vad granskningen har omfattat och inneburit? I vilken omfattning efterfrågar externa intressenter ett bestyrkande?

I Sverige är det än så länge få företag som bestyrker sin hållbarhetsredovisning. Det skulle därför vara intressant att titta på hur långt vi har kommit inom området i Sverige jämfört med i andra länder. Kan Sverige dra lärdom av andra länders utveckling och idéer? Vilka framtida trender inom området kan urskiljas? Vilken utveckling är nödvändig för att fler svenska företag ska fatta ett beslut om att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?

Bestyrkandefenomenet är än så länge nytt i Sverige och de flesta företag har bestyrkt sin hållbarhetsredovisning i enbart några år. Det skulle vara spännande att genomföra den här

undersökningen på nytt om några år. De företag som då har bestyrkt sin hållbarhetsredovisning under en längre tid och har fått en ökad lärdom kommer troligen att ha observerat flera effekter av, och olika motiv till ett bestyrkande. Det kan också tänkas att det över tiden förändras vilka motiv som anses mest relevanta.

Källförteckning

Böcker

Ammenberg, Jonas (2004). *Miljömanagement*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-02813-X

Andersson, Bengt-Erik (1984). *Som man frågar får man svar – en introduktion till intervju- och enkätteknik*. Rabén Prisma

Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser. Upplaga 2:1*. Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-04826-0

Björklund, Maria och Paulsson, Ulf (2007). *Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera. Upplaga 1:5*. Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-04125-4

Crane, Andrew och Matten, Dirk (2007). *business ethics. Second edition*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-928499-3

CSR-från risk till värde (2008). Studentlitteratur & Öhrlings PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. ISBN 978-91-44-05076-8

Epstein, Marc J. (2008). *Making Sustainability Work – Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental and Economic Impacts*. Sheffield: Greenleaf Publishing Limited. ISBN -13:9781906093051

Eriksson, Lars Torsten och Wiedersheim-Paul, Finn (2006). *Att utreda, forska och rapportera. Upplaga 8:1*. Malmö: Liber AB. ISBN 978-91-47-08605-4

Gröjer, Jan-Erik och Stark, Agneta (1978). *Social redovisning*. Stockholm: Studieförbundet Näringsliv och Samhälle. ISBN 91-7150-189-4

Larsson, Lars-Olle och Ljungdahl, Fredrik (2008). *License to operate*. Stockholm: Ekerlinds förlag. ISBN 978-91-7092-068-4

Ljungdahl, Fredrik (1999). *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*. Lund: Lund university press. ISBN 91-7966-563-2

Löhman, Ola och Steinholtz, Daniel (2003). *Det ansvarsfulla företaget – Corporate Social Responsibility i Praktiken*. Stockholm: Ekerlinds förlag. ISBN 91-89617-44-4

Nyberg, Rainer (2000). *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar med stöd av IT och Internet. Fjärde upplagan*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01000-1

Rosengren, Karl Erik och Arvidsson, Peter (2001). *Sociologisk metodik. Fjärde upplagan*. Malmö: Liber AB. ISBN 91-47-06255-X

Rosenqvist, Mia Maria och Andrén, Maria (2006). *Uppsatsens mystik – om konsten att skriva uppsats och examensarbete*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB. ISBN 13: 978-91-7382-801-7

Röster om transparens och hållbarhetsredovisning (2008). Studentlitteratur & PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. ISBN 978-91-44-05254-0

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer. Tredje upplagan*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-03802-X

Elektroniska artiklar

Bäckström, Åse (2009). Årets samlingsvolym på gång – nu i tre delar. *Balans*. Nr 2. 2009. Hämtad 2009-04-27 från FAR SRS Komplettdatabas

Flening, Birgit (2003). Årsredovisningslagens krav på upplysning om företagens miljöpåverkan. *Balans*. Nr 1. 2003. Hämtad 2009-02-21 från FAR SRS Komplettdatabas

Halling, Pernilla (2007). Få hållbarhetsredovisningar i Sverige är bestyrkta. *Balans*. Nr 3. 2007. Hämtad 2009-03-25 från FAR SRS Komplettdatabas

Kolk, Ans (2003). Trends in sustainability reporting by the Fortune Global 250. *Business Strategy and the Environment*, 12(5), 279-291. Hämtad 2009-04-22 kl 10.11 från ABI/Inform Global databas

O'Dwyer, Brendan och Owen, David L. (2005). Assurance statement practise in environmental, social and sustainability reporting: a critical evaluation. *The British Accounting Review*, 37(2), 205-229 Hämtad 2009-03-07 från ABI/Inform Global databas

Piechocki, Richard (2004). Transparency of Annual Sustainability Reports. *Corporate Reputation Review*, 7(2), 107-123. Hämtad 2009-03-07 från ABI/Inform Global databas

Sidea, Emanuel (2008, Juni 12). Hållbarhetsfällan. *Veckans Affärer*. Hämtad 2009-02-18 från Press Text databas

Suchman, Mark C. (1995). Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *Academy of Management. The Academy of Management Review*, 20(3), 571. Hämtad 2009-03-07 från ABI/INFORM global databas

Wallage, Philip. (2000). Assurance on sustainability reporting: An auditor's view. *Auditing: International Symposium On Audit Reseach*, 19, 53-65. Hämtad 2009-03-07 från ABI/Inform Global databas

Elektroniska källor

Alltransport i Östergötland AB. Hämtad 2009-05-25 kl 12.45 från <http://www.alltransport.se>

- a) http://www.alltransport.se/om_alltransport.php
- b) http://www.alltransport.se/kvalite_miljo_hallbarhet.php

Alltransport i Östergötland AB, hållbarhetsredovisning 2007. Hämtad 2009-04-03 kl 11.33 från

http://www.alltransport.se/Dokument/Miljo_Kvalite/AT_Hallbarhetsredovisning_2007.pdf

KPMG (2009). Hämtad 2009-04-20 kl 12.02 från www.kpmg.se

- a) <http://www.kpmg.se/pages/100010.html>
- b) <http://www.kpmg.se/pages/100499.html>

Nationalencyklopedin, sökord "hållbar utveckling". Hämtad 2009-05-18 från www.ne.se

Sveaskog AB. Hämtad 2009-04-03 kl 10.45 från www.sveaskog.se

- a) <http://www.sveaskog.se/Om-Sveaskog/>
- b) <http://www.sveaskog.se/Om-Sveaskog/Finansiell-information/Finansiella-rapporter/>
- c) <http://www.sveaskog.se/Om-Sveaskog/Hallbar-utveckling/>

Sveaskog AB, hållbarhetsredovisning 2008. Hämtad 2009-04-03 kl 11.04 från

<http://www.sveaskog.se/Documents/Om%20Sveaskog/Finansiell%20information/%c3%85rs-%20och%20h%c3%a5llbarhetsredovisning%202008%20Sveaskog.pdf>

The Global Reporting Initiative (GRI). Hämtad 2009-02-27 kl 10.43 från <http://www.globalreporting.org>

- a) <http://www.globalreporting.org/AboutGRI/>
- b) <http://www.globalreporting.org/ReportingFramework/G3Guidelines/>

Trelleborg AB (2009). Hämtad 2009-04-28 kl 09.21 från <http://www.trelleborg.com>

- a) <http://www.trelleborg.com/sv/Koncernen/Om-Trelleborg/>
- b) <http://www.trelleborg.com/sv/Investerares/Rapporter/Corporate-Responsibility-Redovisning/>

Trelleborg AB, hållbarhetsredovisning 2007. Hämtad 2009-04-03 kl 10.44 från http://www.trelleborg.com/upload/PDFs/Sustainability/Trelleborg_hallbarhetsredovisning_080506.pdf

United Nations (UN). *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. (Bruntlandrapporten)*. Hämtad 2009-02-21 kl 10.17 från <http://www.un-documents.net/ocf-02.htm#I>

Utgivna dokument

FAR SRS (2008) *European Sustainability Reporting Association (ESRA) report for Sweden*. Hämtad 2009-04-27 kl 13.17 från <http://www.sustainabilityreporting.eu/sweden/index.htm>

FAR SRS (2008). *Förslag till rekommendation, RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning*. Hämtad 2009-04-23 från FAR SRS Komplettdatabas

Näringsdepartementet (2007). *Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande*. Stockholm: Regeringskansliet. Hämtad 2009-02-21 från <http://www.regeringen.se/sb/d/8739/a/94119>

Öhrlings PricewaterhouseCoopers (2008). *Svenska företags hållbarhetsredovisningar 2007*. Hämtad 2009-04-23 från [http://www.pwc.com/extweb/pwcpublishings.nsf/docid/57CC0607DFD62B19802574AC00323630/\\$file/svenska_foretags_hallbarhetsredovisning_2007.pdf](http://www.pwc.com/extweb/pwcpublishings.nsf/docid/57CC0607DFD62B19802574AC00323630/$file/svenska_foretags_hallbarhetsredovisning_2007.pdf)

Muntliga källor

Andersson, Lina. KPMG. Intervju genomförd 2009-04-24 kl. 8.30

Jahja, Rosman. Trelleborg AB. Intervju genomförd 2009-04-29 kl. 14.00

Truman, Ella. Alltransport i Östergötland AB. Intervju genomförd 2009-04-28 kl. 10.00

Vikman, Sara. Sveaskog AB. Intervju genomförd 2009-05-05 kl. 14.00

Bilaga 1 Frågor till specialtrevisor

- 1) Berätta lite om det arbete du utför på Sustainability Services och i vilken omfattning du kommer i kontakt med kvalitetssäkrande av hållbarhetsredovisningar.
- 2) Vad kan företag förmedla till sina externa/interna intressenter genom att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?
- 3) Vem/vilka upplever ni att det är som påverkar företags val att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?
- 4) Har ni märkt en ökad efterfrågan från intressenter i samhället på bestyrkta hållbarhetsredovisningar? Vilka intressenter?
- 5) Ser ni större/mindre benägenhet att vilja bestyrka sin hållbarhetsredovisning i vissa branscher?
- 6) Vilka positiva eller negativa förväntningar har du stött på innan ett företag valt att bestyrka sin hållbarhetsredovisning?
- 7) Hur kan en granskning bidra till att förbättra företags interna hållbarhetsarbete?
- 8) Hur kan ett bestyrkande förändra förståelsen för hållbarhetsfrågor inom företaget?
- 9) Vilka positiva effekter tror ni att företag kan erhålla av ett bestyrkande?
- 10) Finns det någonting som talar emot ett bestyrkande? Vad?

Bilaga 2 Frågor till företagen

- 1) Vilken befattning har du inom företaget?
- 2) Hur länge har du arbetat med hållbarhetsfrågor inom företaget?
- 3) Vad vill ni förmedla till era interna/externa intressenter genom att bestyrka hållbarhetsredovisningen?
- 4) Hur ser ni på bestyrkandet, som en nödvändighet eller en valfrihet?
- 5) Vem/vilka påverkade ert beslut att bestyrka hållbarhetsredovisningen?
- 6) Vilka fördelar med ett bestyrkande var tydliga innan ni bestyrkte er hållbarhetsredovisning?
- 7) Fanns det någonting som talade emot ett bestyrkande innan ni bestyrkte er hållbarhetsredovisning?
- 8) Har den löpande granskningen och interna rapporteringen från revisorerna medfört förändringar i det interna hållbarhetsarbetet? Hur?
- 9) Har ledningens och medarbetarnas förståelse för hållbarhetsfrågor förändrats som en följd av bestyrkandet? Hur?
- 10) Vilka fördelar kan ni i efterhand se med ett bestyrkande?
- 11) Vilka nackdelar kan ni i efterhand se med ett bestyrkande?
- 12) Har era interna/externa intressenter gett er någon konkret respons på bestyrkandet?
- 13) Kommer ni att bestyrka er nästa hållbarhetsredovisning?